

צקלון

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

צקלון

לקט תרגומים

תוכן הענינים

סוגית אימון הרגלים כיום	כריג' ו. באוצר 3
החייל כצלף	ג. פ. אנג'לה 8
טנק בודד — מחסום דרך (אירוע קרב)	11
השפעת תור הקליעים על ההלכה השקטית	גנ. ו. ג. ואימן 17
ישראל במערכה	קפ' הונטרהוף 29

צבא הגנה לישראל
הוצאת "מערכות"

למנויי "מערכות"!

חוברת ק"ד השלימה את כרך כ"ז כ"ח של "מערכות".

אם מעוניין אתה בכרך, אנא שלח אלינו את החוברות צ"ט—ק"ד בצרוף לירה אחת דמי כריכה.

נמצאים ברשותנו כרכים מוכנים. תמורת 3 ל"י תוכל לרכוש כל כרך מבלי להמציא לנו את החוברות.

תמונת שער

"אופנים-איריים"

בהתפתחות כל־הטיס הועירים ליחיד, המסוגלים להתרומם ולנחות אנכית, נעשה כנראה צעד נוסף — אפילו אל־מעבר ל"משטח־מעופף", שתואר בשער ה"צקלון" מס' 37. יתכן כי עיקר ההתקדמות שבכלי החדש — הליקופטר־לאיש־אחד, כ־110 ק"ג משקלו, של "צבא־הצי" האמריקאי — מתבטא בהיותו ניתן לפירוק והרכבה מהירים: "איש אחד יכול להרכיבו בפחות מעשר דקות". חלקה התחתון של התמונה מציגו במצב מפורק — כאותם אופנים־מתפרקים. לפי משקלו ומבנהו עשוי כל־הטיס זה להיארו כחבילה לא־גדולה לצרכי הובלה, הססה או הצנחה, או להיות נישא במסורק ע"י שני אנשים. הכלי, מופעל ע"י מנוע בנוזן מקור־אוויר בן 4 צילינדרים, נוח בעיקר לתפקידי קישור ותצפית: וכמובן שהוא פותח אפשרויות חדשות בפני פלגות שנועדו להדירות־עמוקות ותפקידים דומים, וכן ליחידות מוצנחות.

מקורות ומחברים

(הערות והערות לקורא)

סוגית אימון הרגלים כיום מאת בריג' ו. באוצ'ר

יש החולקים על מידת המציאות כיום של הסמכות הנודעות, כגון „המנצחים במערכת וטרלו זכו בה בשדות-המשחקים של איטון“ (בי"ס מיוחס נודע באנגליה), ואף „מורה ביה"ס העממי הפרוסי — הוא שניצח במערכת קניגרץ“. אך אין מי שיחלוק על האמת הודאית כי אימונו של הרגלי — הוא הנושא-בחיוב את גרעיני רוב הסיכויים להתגלות המוצלחת של אותו רגלי — או לכשלונו — בקרב. מאמרו של בריגדיר ו. באוצ'ר מעורה כולו במציאות סוגיות אימונו של החייל-הרגלי, ומשום כך, ממילא, הרי משקף את מציאותו זו כפי שהיא מצויה בצבא הבריטי. אכן, לא מעט מדרכי האימון שלנו (ועל כן — גם מהבעיות הכרוכות בהן) ירש או נטל צבאנו דוקא מאותו צבא, שמגענו אתו נמשך עשרות בשנים, וממילא רבות-רבות מהערותיו המאלפות של בריג. באוצ'ר אינן רחוקות כלל מסוג השאלות העשויות להעסיקנו בלאור-הכח. על כל פנים, השאלה כיצד לשלב אימון הרגלי-הפרט ואימון הכיתה (ובעצם — אף אימון המחלקה והפלוגה) לתוך מסגרתם של תמרונים רחבי-היקף ודאי שאינה זרה לנו, ואף מסקנותיו אינן נראות אף לגבינו, כבלתי מציאותיות. יתכן, כי למחלוקת רבה יותר תגרום גישתו אל ענין „תרגילי קשר“, ובכן, אדרבא — שמא דוקא הקורא החולק על דעת המחבר הוא שיצטרך להרהר היטב בכעיה אשר הלז הציגה? הערות והבעת-דעות בעקבות נושאים אלה שהועלו במאמר זה תתקבלנה ברצון לפרסום מעל דפי „צקלון“ או „מערכות“.

המאמר לקוח מ„רבעון הצבא“ הבריטי ("The Army Quarterly").

החייל בצלף מאת ג. פ. אנג'לה.

במבוא לספר „קומנדו“ (הופיע בעברית בהוצאת „מערכות“) מאת קולונל דניס רוז — לוחם בורי צעיר אשר הפך אח"כ למפקד גדוד בריטי במלחמת העולם הראשונה באפריקה ובחזית צרפת — מתואר בין השאר קרב נודע אחד על רמת-הר בין יחידות בריטיות לחבורה של בורים, בו זכו אלה האחרונים אך ורק בשל כושרם העדיף בקליעה. וזאת לזכור: בקרב צבאות אירופה נחשבו הבריטים לקלעים משובחים מאוד; אלא שעם בני-דרום-אפריקה הציידים ואנשי הספר לא יכלו להשתוות. נקל להבין איפוא, כי דבריו של ג. אנג'לה, איש דרום-אפריקה עצמו, בענין הכשרת צלפים — חיוניות מיוחדת נודעת להם, באשר הם צומחים מנסיגונו של צבא-אזרחיים המוסיף לקיים בתוכם מסורת קלעים מובהקת.

הרשימה שאובה מתוך הירחון „קומנדו“ של צבא דרום-אפריקה ("Kommando").

טנק בודד — מחסום דרך (אירוע קרב)

ארבעה לקחים ניתן להסיק מתיאורו של אירוע-קרב לא-גדול אך לא בלתי מאלף: נשק נגד-טנקי יצליח נגד שריונו של הטנק רק באם ישנה לאותו נשק עצמת מחץ מספקת; בתנאי מוצרים טבעיים (כאן יערות; אך גם סלעים, ביצות וכיו"ב) עשוי אף טנק בודד להוות חסימת-דרך לא מבוטלת; עורקי-האספקה העורפיים של עוצבות מתקדמות — אין כמוהן לרגישות (ועל כן — גם לסכנות); ואחרון-אחרון —

מקורות ומחברים (הערות והערות לקורא)

רק תכסיסית-החבולה שיהיו גם נועזים, אך גם מחושבים ומתוכננים היטב, יקנו להבורת „צייד־טנקים” יכולת לגבור על „חית הפלדה”.
קטע זה כקודמו, שהופיע ב„צקלון” מס' 47 — לקוח מתוך אחד המחקרים ההיסטוריים המופיעים מטעם מיניסטריון-הצבא האמריקאי. „פעולות יחידות-קטנות במסע המלחמה הגרמני ברוסיה”
("Small Unit Actions During The German Campaign In Russia").

השפעת תור הקליעים על ההלכה המקבית מאת גנ. ו. ג. ואימן.

אכן שהוטלה למים — מעגלים מתפשטים והולכים ממנה ואילך, מן המרכז אל ההיקף. וכך — גם דרכם של חידושי-ציוד צבאיים גדולים.
במרכזי הרוש-החימוש הצבאית, בצבאות הגדולים המטפחים ומספקים לעצמם את כל המרכולת והאפסניה הנחוצות להם, כבר נקבעת-והולכת עתה מציאות-חימוש חדשה; ובמרכזה היא — הקליעים.
ראית עובדה זו — חובה היא (וצורך חיוני) אף לשאר הצבאות בעולם, שטרם נכנסו למעגל זה של חימוש מתחדש; על הקליעים המונחים, והרקטות הבליסטיות — ובראש-וראשונה על השפעתם הטקטית — מרצה עובדות והערות גנ. ואימן. ראש פיקוד גייסות-יבשת-ארה"ב בסקירתו הלקוחה מתוך הגלין המיוחד, המוקדש ל„סוגית הקלי-עים”, של הירחון „תמצית-הידענות לצבא האמריקאי” ("Army Information Digest").

ישראל במערכה מאת הקפ"א. הינטרהוף.

אחד הנסיגות המעניינים שיכול אדם להתנסות בהם הוא הנסיון להחזיר ללשון המקור ספר אשר תחילה תורגם ללשון אחרת; ורבים הסיפורים (הבדחות) על הפרשי-מובן והפתעות-סגנון העלולים להוצר בהודמנות זו. בעל הסקירה על „מלחמת סיני” אשר תורגמה עתה ל„צקלון” מצרפתית ודאי שינק את ידיעותיו (או, לפחות את מקצתן) ממקורות ששאבו אותן במזרח-התיכון. אך יש וההשתקפות בראי האירופי לא היתה „מדויקת במאה אחוז”. יש להניח כי הקורא הישראלי יקבל עובדה זו כבלתי-נמנעת ומובנת — וימצא ענין באופן הראיה וההערות המציגים את המסתכל הצבאי הזר. ואף כשיש ומתרחק הוא מן המציאות — גם בכך יש כדי לאלף. המאמר נתפרסם בירחון „הצבא. האומה!”, כלי-מבטאו של צבא בלגיה ("L'Armee, La Nation").

חייל שאימונו על ה„קטנות” שקר
גם את הגדולות מהר ילמד

סוגית אימון הרגלים כיום

מאת בריגדיר ו. באוצ'ר

בעית אימון חיל-הרגלים, העומדת בפני מפקד בימינו, מציגה לפניו מיד ניגוד חריף בין התפקידים. שתי משימות עיקריות לפניו. הראשונה לאמן חיילים של „השירות-הלאומי” שביחידתו ולהביאם לרמה כזאת של יעילות-צבאית אשר תכשירם ללחום במסגרת יחידתם אם יהיה צורך בכך, ולאחר מכן לתפוס את מקומם ביחידות „הצבא-הטריטוריאלי”** כחיילים-מאומנים. למילוי משימה זו מוקצבים לו חודשים מועטים בלבד. תפקידו השני הוא — לאמן את הקצינים, ואת המש"קים, הסדירים שלו,*** בתפקידי פיקוד וניהוג — לא רק ברמת דרגותיהם ומינוייהם הנוכחיים, אלא אף ברמה אחת, או שתיים, גבוה יותר. לתכלית זו יש ברשותו, במקרה הטוב ביותר, שנה או שנתיים.

התפקיד הראשון הוא תפקיד לזמן-קצר, והשני — לזמן ארוך. פה טמון הניגוד. כרגע, מאמין אני, משתדלים אנו לפתור את הבעיה הכפולה בעזרת תהליך אחד ויחיד. נבחן, ראשית, את אימונו של חייל השירות-הלאומי. כיום עליו לשהות עשרה שבועות בתוך בסיס-האימונים. כחודש ימים לפני גמר תקופת שירותו התקינה הוא עוזב את תפקידו ושב לביתו. בזירת אירופה מצוי הוא איפוא בגדודו כעשרים חודש, ואילו בזירות רחוקות יותר — פחות מזה בהתאם לרוחקן. מעריך אני, אם כי אפשר ואסתכן בהצגת ענינים פשטני-מדי, כי במשך תקופה זאת צרכי האימון של איש השירות-הלאומי הם, בקוים כלליים, כלהלן:

א. יש ללמדו כיצד לירות כנשק-האישי — ואם בחרו בו לשרת בפלוגה-המסייעת, את נשקו „המיוחד” — ירי-מדויק בתנאי-מטח; דהיינו — יש לאמנו לקראת מחזור אימון-הנשק השנתי שלו, ועליו לירות את הירי-השנתי.

ב. יש ללמדו כיצד לשאת את כלי-נשקו ולירות מהם אל מטרות „טבעיות” ממוצבים „טבעיים”; דהיינו — עליו לעבור אימון בירי-שדה.

* בבריטניה הביטוי ל„שירות-חובה” (המער').

** צבא-מיליציוני, שעד לשנים האחרונות היה כולו מיוסד על התנדבות, ואילו עתה מתמלאות יחידותיו ע"י חיילים שסיימו את שירות החובה שלהם והם חייבים להשתתף במשך מספר שנים לאחת מיחידותיו של הצה"ט, כמעין „שירות מילואים”.

*** „סדירים” לפי המונח המקובל בבריטניה אנשי שירות קבע.

ג. יש ללמדו שדאות במידה שתכשיר אותו לתפוס את מקומו במסגרת יחידת-המשנה שלו.

וכן, בדבבד עם הנאמר לעיל:

ד. יש להביאו לידי כושר-גופני, באמצעות אימון-גופני, מסעות צעדה ותכניות ספורט מאורגנות.

ה. יש להחזיר בו משמעת והופעה חיילית, ע"י שימוש במידה נאותה של תרגילי-סדר וטכסים.

ו. יש "לסרוק" כל מחזור-חיול של אנשי חובה בחיפוש אחר "חומר-המשק"ים שבו — ואת אלה יש לאמן ולקדם-בשירות (בתוך גדות שנבחר באקראי בעת כתיבתו של מאמר זה, נמצא ששליש הרב-טוראים ושני שלישים של הטוראים-ראשונים, היו חיילי שירות-לאומי).

* * *

אילו היה מחזור-האימונים ערוך-למשעי, ואילו ניתן היה לבצעו לפי הסדר א, ב' וג' כפי שפורט לעיל — כי אז המעבר בין אימון-הפרט לאימון-הקבוצי היה "חלק" יחסית.

במלים אחרות, יכול היה אז מפקד-הפלוגה להיות בטוח, במידה מתקבלת-על-הדעת, כי האימון-הבסיסי נקלט ע"י החיילים בצורה כה יסודית, שהשעורים אשר למדו במהלך האימון-בנשק — הן בירי המטות והן בירי-שדה — יבואו באורח אינסטינקטיבי לידי ביטוי בשדה, וכי שעורים נוספים בשדאות ובאורח השימוש בפניהקרקע לא יצטרכו להיות אלא ל"רענון"-הזכרון בלבד.

אכן, התפקידים המוטלים כיום על צבאנו, הן בשל צרכיה של בריטניה והן בגלל ההתחייבויות הבינלאומיות גורמים לכך שאי-אפשר יהיה אפילו להתקרב אל הגשמת מחזור-אימונים ערוך-למשעי. חייל השירות-הלאומי עלול, זמן קצר בלבד לאחר שהגיע לגדודו, למצוא עצמו עסוק בתוך תמרון דיביזיוני, או ברדיפה אחרי אנשי כנופיות. מבחינות רבות טוב הדבר, ובמאמר קודם שהתפרסם מעל דפי "רבעון הצבא" שיבחתי את המעלות (כל זמן שאין מפרזים בכך) של התפיסה האומרת "ריצה קודם הליכה", תיאוריה, אשר ספרי ההדרכה הצבאיים מציינים אותה בתור הכרחית — ואפילו רצויה.

אולם מה פירושו של דבר זה במציאות? פירושו הוא כי, בתנאים השוררים כיום, מועברים שעורים שהיה צריך ללמד אותם על כיכר-הקסרקטין, או בקרבה רבה לקסרקטין, אל שטחי-האימון כשהם נלמדו רק בצורה חלקית. כתוצאה מכך עסוקים מפקד-פלוגה ומפקדי-המחלקות, וכן המש"קים הבכירים, בתפקידי הדרכה ופיקוח מתמידים — שעה שבעצם היה עליהם ללמוד את מלאכתם-הם בתחום

הטקטיקה, ונהל-הקרב ופיקוד בשדה. בקצרה, הקצב כיום הוא כה מהיר, שאימון-הפרט רובץ בחווקה על שכם המפקדים, במשך כל שלביו של משך השירות התקין של חייל השירות-הלאומי. הוסף לכך את הגורם-המסבך הנוסף הגובע מהעובדה שמפקדי-הכיתות הם בעצמם, ברובם המכריע, אנשי שירות-לאומי, ואף כי הנם חומר-אנושי מצוין, הנם בהכרח "ירוקים". אם מוטל על המדריך גם לפקח על האימון-הבסיסי של אלה הנתונים לפיקודו וגם לתקנו (בשלב שבו, להלכה, צריך היה אימונם זה להיות כבר "טבוע בדמם") — וגם, באותו זמן עצמו לשקוד על לימוד מלאכתו-הוא וסיגולה — נדרש לכך מדריך שהוא בגדר "אדם עליון" בתחום האימון. אחד משני אלה ילקה-בחסר, ועובדה אנושית — ומצערת — היא כי הלוקה-בחסר בעת תמרונים רחבי היקף הוא — אימונם-הבסיסי של אנשי השורות.

דבר כה קל הנו, בהיותך מנהל תמרון או שופט, למתוח ביקורת. הנה הטוראי סמית, רובאי, הסתדר לו בנחת בתוך קפל-קרקע כשלפניו שדה-אש בן חמשה מטרים — וכשרובהו גם מכון ודאי הישר אל אחוריו של מפקד-הכיתה שלו. אילו היה זוחל מספר מטרים קדימה, היה לו שדה-אש בן כמה מאות מטרים, ובכיוון הנכון. לעומת זאת טוראי ג'ונס, מקלען מס' 1, רובץ לו על קורקיע כשלפניו שדה-אש בן כ-1000 מטרים. טוראי ג'ונס, באם לא יעצרו בעדו, ילמד אמנם את לקחו במלחמה, אולם הוא ילמד אותו תמורת מחיר יקר. דרך אגב, מאחורי מפקד-הכיתה של שני אלה יש ששה חודשי שירות בלבד, ואת "פסי" הרב-ט קיבל בשבוע הקודם. הטוראים סמית וג'ונס הגיעו לגדוד עם משלוח-הטירונים האחרון. מה לכל-הרוחות — שואל אתה — עושה בענין זה מפקד-המחלקה?

למעשה, עוסק מפקד-המחלקה בלימוד מלאכתו. הוא, הפלוגה נבלמה, ומפקד-הפלוגה הלך קדימה להתבונן בשטח, לפני שיכניס את פלוגתו לקרב. אולם בתפסו את ה"זמן" בציצית-ראשו הוא כבר סימן לו תכנית בקיום-כלליים — ושלה את מפקדי-המחלקות לסיוריהם המוקדמים-שלהם.

מפקדי המחלקות יודעים כי תבאנה עוד פקודות מפורטות, ואותן יצטרכו להעביר לכיתותיהם. פירושו של דבר הוא, קבוצת-פקודות פלוגתית; ועליהם לבחור מקום, ולקבוע בערך את הזמן, בהם יערכו הם את קבוצות-הפקודות המחלקתיות שלהם. מצב התחמושת אינו בכי-טוב, ומפקד-הפלוגה ודאי שירצה לדעת מהם צרכי התחמושת שלהם. יהיה עליהם לדעת את התשובה לשאלתו. ועוד ועוד סוגיות כגון אלה.

הרי שזהו הדבר אשר מפקד-מחלקתם של הטוראי סמית והטוראי ג'ונס עוסק בו: — הוא לומד את מלאכתו, מלאכת הטקטיקה ונהל-הקרב. על כך כי טוראי סמית וטוראי ג'ונס אינם נמצאים בעמדות-אש למופת — אין להאשים רק אותו. אשר קרה להם נובע ממורשתה של שיטת השירות-הלאומי בצירופה עם דחיפות

משימותיו של הצבא כיום. להלכה אין שתיים אלו עולות בקנה-אחד, ואילו בפועל הכרח הוא לאלצן שתעלינה בקנה-אחד. מגיעים אנו למסקנה אפיקורסית! ככל שיגדל התמרון כן יורע האימון הניתן בו לחייל הצעיר.

בנקודה זו יסלח לי על שמנסה אני להדגיש אמת-נדושה. בין שהמדובר הוא בתרגיל-פלוגתי או בתמרוני קורפוס, תפקידיו של האיש שמאחורי הרובה או המקלע-הקל הם אותם תפקידים בדיוק. כל תועלת ישירה אינה צומחת להם — ובצד אף לא למפקדי-הכיתות שלהם — מהשתתפותם בתמרונים גדולי-ממדים בתור שכאלה.

כיצד לטפל בבעיה זאת? זוהי, כפי שאמרתי בראשית דברי, בעיה כפולת פנים, ולדעתי צריכה היא גישה-כפולה. סבורני כי באימון-השדה של החייל הצעיר יש לטפל, בראש וראשונה באמצעות תרגילים קטני-ממד, ברמת מחלקה פלוגה.

בנהלם תרגילים אלה, יש להשאיר את ידי מפקדי-הפלוגות והמחלקות חופשיות ככל האפשר, במלאכת הפיקוח וההדרכה שלהם; דהיינו, בתפקידם לדא כי השעורים שנלמדו באימון-הפרט אכן מתבצעים בשדה. אם נמצא כי אינם מתגשמים כראוי, כי אז יש להפסיק לזמן מה את התרגיל ולתקן את הטעון תיקון. במשך אימונים אלה צריך שהמפקדים לא יהיו טרודים גם במילוי תפקידי-הפיקוד שלהם עצמם. כממונים על יחידות משנה (פלוגות) המשתתפות בתרגיל גדול, צריך שיהיו פנויים להסתכל למטה-ולא למעלה.

אשר לאימון הגבוה-יותר של מפקדים בטקטיקה, בנוהל-הקרבות ובפיקוד-בשדה — אותם יש להגשים במידה רבה באמצעות תרגילי-מפקדות. האמריקאים מכנים אותם בשם מתאים-להפליא: — "תמפ"ים" (תרגילי מוצב-פיקוד), שהרי, אחרי ככלות הכול, המפקדות — ממפקדת-המחלקה ועד למפקדות-הקורפוס — אינן ביסודן אלא "מוצבי-פיקוד". הזמנה הנהוג אצלנו, בצבא הבריטי, "תרגילי-קשר" — הנו מטעה. לעתים תכופות נשמע מנהל התרגיל כשהוא אומר בשעת ישיבה שבאה בעקבות "תרגילי-קשר": "תרגיל זה נקבע כדי לבדוק את מערכת הקשר ואת ארגון המפקדות. עניינים שבטקטיקה היו כאן בגדר שיקול-משני". על שום מה? אין אני יכול לראות כל סיבה שבעולם מדוע הבעיות הטקטיות המוצגות בתרגילים כאלה לא תהיינה מציאותיות, ומדוע לא ינוהל התרגיל בקצב הדומה בערך לקצב-מלחמה ממש. אילו נערכו תרגילים אלה בדרך זו, כי אז היו, לדעתי, בעלי ערך רב באימון של המפקדים — היכולים בעת זאת להתמסר כליל ללימוד תפקידי-הפיקוד שלהם. במשך ביצועם של תרגילים אלה עליהם להסתכל למטה — ולא למטה.

נכון אמנם כי "תמפ"ים" כאלה מרחיקים למשך אותו זמן רבים מקציני היחידות ממגע עם חייליהם. אולם ניתן לנצל זמן זה, באורח מביא-תועלת, ע"י שהמש"קים הקשישים, הסמלים, יקדמו בו את אימון-הפרט של החיילים, הנוכה בדרך כלל לזמן מועט-מדי. המגבלות שבתמ"פים ברורות, אין אפשרות לעקוב

באמצעותם אחרי בעיה טקטית עד לסיומה ההגיוני. אין אפשרות להוכיח האם פתרון מסוים אמנם יהיה בר-שימוש גם כשהמדובר הוא גם ב"גייסות ממש, הפועלים על הקרקע" ולא זו בלבד אלא שקיים גם הכרח חיוני כי נבדוק מומן-לזמן את תכניות-המלחמה שלנו — מעין "חזרה כללית" להצגה האמתית. איני טוען אף לרגע, שאין צורך בתמרונים גדולי-מידות בהשתתפות גייסות. כל טענתי היא שאין לשלח חיילים צעירים אל שטחי-תמרונים — אך ורק למען "יוצאו לשטח". מוטב בהרבה כי יועסקו בתרגילים שנועדו ללמדם את תפקידיהם הישירים, כרובאים, מקלענים, רגמים וכיו"ב. יש לנו צורך בתכנית-אימונים אשר תהלום יותר את אופיו של הצבא-הסדיר בן-ימינו. עלינו לקבל את העובדה שאין-מנוס-ממנה כי הצבא מורכב מיסוד קצר-שירות ומיסוד ארוך-שירות; כל אחד משנים אלה צריך אימון; כל אחד משנים אלה הוא בעיה בפני עצמה; אימונו חייב להיות מתוכנן כך שיענה על המשימה הכפולה.

החייל כצלף

מאת ג. פ. אנג'לה

את הצלף המאומן היטב ניתן להגדיר כחייל שאומן לאפן את האויב ויהא זה מוסתר היטב ככל שיהיה, היכול להתגנב אליו באורח ציידים אילם ומוסתר, או לארוב לו מבלי להתגלות, ואשר בו בזמן הוא גם קלע רובה מומחה. צליפה היא משימת היסוד של החייל הרגלי, אשר פותחה לרמה כה גבוהה עד שהפכה למומחיות. זוהי אמנות עתיקה אשר זכתה לחשיבות רבה במשך תקופת המלחמה הנייחת. (שבמלחמת העולם הראשונה) ואשר חשיבותה גדלה עם הנהגת השימוש ברובה בעל הכונת הטלסקופית. במשך התקופה הקצרה של „אורח הלוחמה הפתוח" אשר אירעה בשלהי מלחמה הראשונה, בשנת 1918, (וכן בלחימה שבזמנים קרובים יותר אלינו) הוכיחו עצמם הצלפים כדבר שאי אפשר בלעדיו, ובפעלם באגפיהם של הגייסות התוקפים, גילו את היכולת להוציא מכלל פעולה מספר גדול של כלי נשק אויבים — ע"י נצלם את פני הקרקע, ובעזרת סבילותם ומומחיותם בקליעה. כן, במספר הזדמנויות הצליחו לשתק סוללות ארטילריה של האויב בהפילם ביריותיהם את צוותות התותחים.

הצלף הוא קלע מומחה אשר שירותו הוא בעל ערך שווה בלוחמה נייחת כבלוחמה נייחת, ובהתקפה כבהגנה.

נושאים רבים נכללים באימונו של הצלף, והעיקריים בהם הם — צליפה ותצפית. צלפים בכוח נבחרים לפני שאימונם מתחיל, ועליהם להיות בעלי התכונות הבאות:

- א. תפיסה ויזמה גבוהים מן הממוצע, כיון שתכופות עליהם לפעול באורח עצמאי.
- ב. כוח גופני, סבילות וכוח ראייה (ביום ובלילה) מהרמה הגבוהה ביותר.
- ג. מציאותם של נתונים בשביל להיעשות קלע טוב מאוד — דהיינו: היכולת לירות כבר בתחילת אימוניו מקבץ של לא יותר מ-15 ס"מ קוטרו ממרחק של 90 — 100 מטר.
- ד. כושר טבעי לשדאות (דבר המצוי באישה הכפר יותר מאשר בתושב העיר).

בקורס הצלפים הוא לומד את פרטי האימון המשוכללים יותר של היריה ברובה צלפים. שהם מתקדמים יותר מאלה של האימון הרגיל ברובה. דבר זה כולל

מידה רבה של אימוני לילה, שדאות, קריאת מפות ואימון בתצפית — ובאלה הזכרנו אך מעטים מהמקצועות הנלמדים במהלכו של הקורס.

את הצלפים מאמנים לפעול בזוגות, כיון שנמצא כי הדבר מביא לתוצאות טובות יותר. קשה לאדם אחד לירות ולצפות בעת ובעונה אחת, ולכן יהיה לו הדבר לעזר אם ימצא משהו היכול לגלות מטרות נאותות ולציין לו אותן. תצפית, במיוחד בעזרת טלסקופ הצלפים, כרוכה במאמץ גדול, וניתן להתמיד בה רק במשך תקופות זמן מוגבלות. על כן חייבים בני הזוג להיות מסוגלים להתחלף זה את זה בתפקידיהם. ע"י הפעולה בזוגות מושג חיפוי הדדי, ובמיוחד בשעת תנועה. רק לעתים נדירות יכול היריה לצפות את פגיעת יריותיו הוא, אך הצופה מסוגל בדרך כלל לעשות זאת — ולתקן לחברו במידת הצורך. בני הזוג מהווים צוות קטן אך יעיל ביותר, וברוב המקרים יפעלו יחדיו.

במשימת צליפה, נורות רק לעתים רחוקות יותר מיריה אחת או שתיים מאותה עמדה, שכן עובדה היא כי צלף שלא נתגלה הוא המאריך ימים. באש מהירה משתמשים רק בשעת חירום.

צלפים מפעילים סידורי תחבולות רבים כדי למשוך את אש האויב, ואפשר שהנפוץ בכולם הוא ראש הדמה. במקרים רבים היו צלפי האויב חבויים או מוסוים כה טוב, שאי אפשר היה לאפנם. היה צורך אז לחשוב על פליית תחבולת אשר, אם יצליחו, יכריחם לגלות את עמדותיהם. בצרפת, בשנות 18—1915, הוקם ע"י הכוחות הבריטיים בית חרושת גדול לאמצעי הסוואה שפונה „בסיס לעבודות מיוחדות של חיל ההנדסה המלכותי". במקום זה יוצרו מעיטת נייר ראשי דמה, שעוצבו לפי תבניות גבס של פרצופי העובדים במפעל. תפקידם המיוחד של ראשים אלה היה למשוך את אש צלפי האויב, והם נשלחו לגדודים שבקו החזית.

בקרב, משתמשים צלפים במקומות הבלתי צפויים ביותר לעמדות ירי: הרגילים ביותר הם בנינים עזובים, צריחי כנסיות, עצים, ערימות אשפה ושיחים. אך סופר כי צלף אחד השתמש בהצלחה במשך ימים רבים בנבלתו של סוס מת בלי שיתגלה, כיון שזה היה המקום האחרון בו עלה על דעת האויב לחפשו!

כאשר תנאי הקרב הם ניידיים, יכולים צלפים לעתים תכופות להתגנב בלאט ולפגוע במוצבי אויב אשר אין ניתן לאפנם — או שקשה לטפל בהם באמצעים אחרים מצדים מבודדים, או עמדות מקלע שערכו התקדמות, הוכרעו במקרים רבים בדרך זו.

במסיבות נוחות, יכולה להצליח הסתננות צלפים דרך מערך עמדותיו של האויב.

כאשר נתקלים בשעת התקדמות בהתנגדות מצד צלפים שהאויב השאיר למטרות השחיה, יכולים צלפינו להיות לעזר בתפקיד נגד צלפים.

טנק בודד - מחסום דרך

(אירוע־קרב)

כאשר פתחה גרמניה בהתקפתה על רוסיה, בבוקרו של ה-22 ביוני 1941, זינקה קבוצת־הארמיות „צפון“ מעמדותיה שלאורך הגבול המפריד בין פרוסיה המזרחית וליטא. דיביזיית השריון ה־6 אשר היתה חלק מקבוצת הארמיות „צפון“, קיבלה ביום ה־ע+1 פקודה לכבוש את העיר הליטאית רוסיאני ומשם לנוע ולתפוס את שני הגשרים למעבר־רכב שעל פני הנהר דוביסה, צפונית מזרחית לעיר (מפה מס' 1). לאחר שרוסיאני נכבשה, נתפצלה הדיביזיה לשתי קבוצות־קרב, „ר“ ו־„ע“ ועל אלה היה להקים שני ראשי־גשר; לקבוצת־קרב „ר“ הוקצה הגשר הקרוב יותר ללידאוואנאי, כפר שנמצא כמעט בדיוק צפונית לרוסיאני. בשעות אחר־הצהרים המוקדמות חצו שתי השדרות את הנהר והוקם מגע בין שני ראשי־הגשר.

פעולות ביעור האויב מסביב לראש־הגשר שתפס צות־הקרב „ר“ הביאו ללכידתם של מספר שבויים; כ־20 מהם — ביניהם קצין בדרגת לויתננט — הועמסו על משאית לשם פינוי לרוסיאני. סמל גרמני אחד נתמנה אחראי לקבוצה.

בערך במחצית הדרך לרוסיאני הבחין לפתע נהג המשאית בטנק רוסי ניצב לרוחב הדרך. כאשר האטה המשאית ונעצרה, התנפלו השבויים על הנהג והסמל והסגן הרוסי זינק כדי לחטוף את תת־המקלע של הסמל. בתוך המאבק שנבע מכך, שחרר הסמל הגרמני החזק את ידו הימנית, והרביץ בסגן מהלומה כה קשה, שהוא ומספר רוסים אחרים הופלו ארצה מעצמתה. קודם שיכלו השבויים להתקרב אליו שנית שחרר הסמל את ידו השנייה וירה מהתת־מקלע שלו לתוך קבוצת־השבויים.

התוצאה היתה קטלנית רק הסגן ומעטים אחרים נמלטו; כל השאר נהרגו.

הסמל והנהג חזרו לראש־הגשר עם המשאית הריקה ודיווחו למפקדם על כך שנת־האספקה היחיד לראש־הגשר נחסם ע"י טנק כבד מטיפוס KV (קלים וורושילוב). בינתיים ניתק צות הטנק הרוסי את חוטי הטלפון שבין ראש־הגשר לבין מוצב־הפיקוד של הדיביזיה הגרמנית.

תכניתם של הרוסים לא היתה ברורה. בהעריכו את המצב סבר מפקד ראש־הגשר כי בעקבות הפגישה עם הטנק, יש לצפות להתקפה על עורפו של ראש־הגשר; בהתאם לכך ארגן מיד את כוחו להגנה־היקפית. סוללה נגד־טנקית הועברה לקרקע נישאת, בסמוך אל מוצב הפיקוד של קבוצת־הקרב, אחת מסוללות ההוביצרים הפנתה

כאשר הופך הקרב נייה, תפקידם העיקרי של הצלפים הוא לשלוט בשטח־ההפקר שבין הכוחות היריבים, ומטרתם העיקרית היא למנוע מן האויב אפשרות של צליפה ושל תצפית־קדמית, ולהפריע ככל האפשר לתנועתיו ולפעילות הפטרולים שלו. קורפּעולה זה, אם יבוצע בתוקפנות ע"י צלפים מאומנים ומאורגנים היטב, יביא ליותר מאשר גרימת אבידות ואי־נוחות לאויב; תהיה לו השפעה ניכרת על בטחונם ורמת־רוחם של גייסותינו אנו, והוא ישמש כמקור תמידי של ידיעות על האויב. כן תהיה לו גם השפעה משבשת ארגון ורוח על הכוחות היריבים.

אם נמצאות עמדות האויב בטנח א־ש־רובים מדויקת, יהיה על הצלפים לפעול מתוך מחבואים, או מתוך עמדות מוכנות, שבתוך קוי גייסותינו הקדמיים; יש „לכסות“ במידת האפשר את חזית הגדוד כולה ב„קשתות“־אש המתחפות חלקית אהדדי. אם עמדות האויב נמצאות מעבר לטנח התקין לירי־רובים מדויק, יהיה על הצלפים לפעול מתוך עמדות שיוקמו לפני חזיתם של גייסותינו הקדמיים: דבר זה יאפשר להם לבלום פטרול אויב ופעילות אחרת שלו בשטח־ההפקר; כן יספק גם עמדות־תצפית־קדמיות לשם השגת ידיעות מועילות.

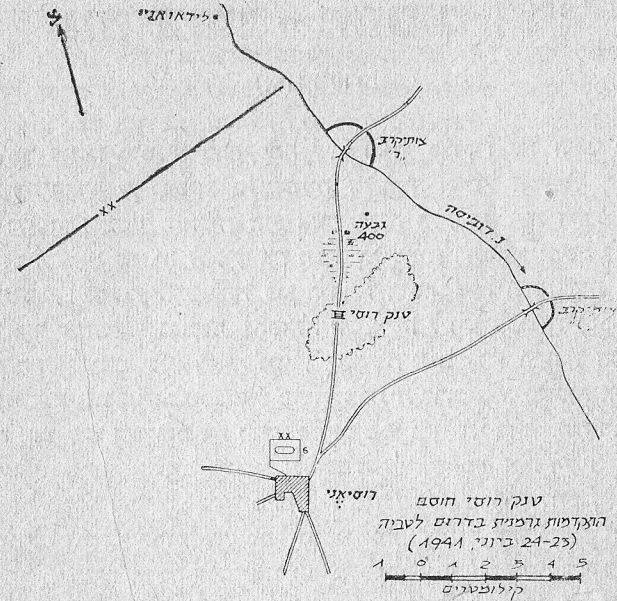
האימון המיוחד בתצפית שמקבל הצלף, בשילוב עם עצם מהותה של מלאכתו, מסתכמים בכך שהוא תורם תרומה חשובה־לאין־ערוך לשירות־המודיעין. בנצלו ביעילות את הטלסקופ שלו, הוא מסוגל לראות יותר מכל מוצב־תצפית אחר — ובעיקר היו צלפים, לעתים תכופות, לעזר של־ממש לצופי־ארטילריה. תוצאותיה של תצפית זו צריכות לשמש נושא של דו"ח מיוחד בסוף כל משמרת.

בימינו, בהם מושם הדגש על פיזור, גדלה מאוד סכנת ההסתננות מצד האויב. כאן יכולים הצלפים להיות בעלי ערך רב, ואפשר גם שיש להגדיל את מספרם. אפשר שאין אנו מרחיקים־לכת באמרנו כי החייל הרגלי של העתיד יאומן כצלף, נוסף על תפקידו התקין כרובאי. אפשר יהיה אז להפנותו ב־רגע למשימות צליפה בשדה הקרב.

במידה שהמדובר בציד, הרי עומד לרשות הצלף כל הדרוש לו לשם ביצוע מוצלח של משימתו. מצפן, משקפת, שעון־יד, תצלומי־אוויר או מפות, מנות־ברזל, רימוני־יד ותת־מקלע להגנה־עצמית — אלה הם הפריטים העיקריים הנישאים על־ידי בני הזוג. מובן מאליו כי הרובה בעל הכונת־הטלסקופית, והטלסקופ, הם הפריטים החשובים ביותר.

הצלף הוא „הצייד־אחרי־חיות־מסוכנות“ שפועל בשדה הקרב, ועליו לשלב בתוכו את אמנות הציד עם תחבולות־הערמה של גנב־הציד, את יכולתו של קלע־אמן עם ההחלטה החמורה לבלוש אחר אויבו, למצאו ולפגוע בו.

את כיוון האש שלה אחורה, באופן שתהיה מופנית כלפי דרום-מערב, ופלוגת-ההנדסה התכוננה למקש את הדרך ואת השטח שלפני מערך ההגנה של קבוצת-הקרב. גדוד-הטנקים, אשר נתפרס בתוך יער דרומית-מזרחית לראש הגשר, התקין עצמו לביצוע התקפת-נגד.

במשך יתרו של היום לא נע הטנק הרוסי. בבוקר הבא, ה-24 ביוני ניסתה מפקדת הדיביזיה לשלוח 12 משאיות אספקה מרוסיאני לראש-הגשר. הן הושמדו כולן ע"י הטנק הרוסי.

פטרול-סיור גרמני שנשלח בסביבות הצהריים לא יכול היה למצוא סימנים המעידים על כך כי התקפה רוסית כללית ממשמשת-ובאה. הגרמנים לא יכלו לפנות את פצועיהם מראש-הגשר. נכשלו כל הנסיונות לעקוף את הטנק, כיון שכל כלירכב שסטה מן הדרך „נתקע“ בבון; ונפלט-טרף לרוסים שהתחבאו ביער שמסביב.

אותו יום נצטתה סוללה נגד-טנקית בעלת תותחים בני 50 מ"מ לפלס לה דרך קדימה ולהשמיד את הטנק. הסוללה קיבלה על עצמה משימה זו מתוך בטחון רב בהצלחתה. כאשר התותחים הראשונים הגיעו למרחק של כ-100 מטר מה K. V. נשאר הלז במקומו, נראה כאינו מבחין בתנועה הגרמנית. תוך 30 הדקות שלאחר מכן התקדמה הסוללה כולה, שהיתה מוסוית היטב, והגיעה לטוח של יריית-תכלית.

הטנק לא נע עדיין, הוא היה מטרה כה מצוינת עד שמפקד הסוללה חשב כי ניוזק לפני-יכן וצותו נטש אותו; אך הוא החליט בכל זאת לפתוח באש. הפגז הראשון, ממרחק של כ-600 מטר, פגע פגיעה ישירה אחריו נורו פגז שני ושלישי. החיילים שהתאספו על גבעה ליד מוצב-הפיקוד של צות-הקרב, הריעו כצופים בתחרות-קליעה. הטנק עדיין לא נע.

לעת שפגע בטנק הפגז השמיני, גילה צות-הטנק את עמדות הסוללה היורה. תוך כיוון מדוקדק, שיתק הטנק הרוסי את כל הסוללה ובאמצעות מספר פגזי 76 מ"מ, אשר השמידו שני תותחים וגרמו נזקים לשאר. צותות-התותח שסבלו אבידות כבדות, הוסגו לאחר כדי למנוע מהם אבידות נוספות. לא היתה אפשרות לחלץ את התותחים שניזוקו אלא לאחר רדת החשיכה.

מאחר שתותחי ה-50 מ"מ הנגד-טנקיים לא הצליחו לחדור את שריון הטנק שצוביו 75 מ"מ, נקבע כי במקרה זה יהיה תכליתי רק התותח הנ"מ בן 88 מ"מ עם פגזיו חודרי-השריון. באותו אחר-צהריים הוצא תותח נגד-טנקי בן 88 מ"מ מעמדתו שליד רוסיאני, וקודם בזהירות בכיוון אל מקום המצאו של הטנק אשר היה מופנה אותה שעה כלפי ראש-הגשר. כשהוא מוסוה היטב בענפים ומוסתר ע"י המשאיות הגרמניות השרופות שלאורך הדרך, הגיע התותח ללא-תקלה אל פיתא-היער ונעצר במרחק כ-800 מטר מהטנק.

בדיוק כשהיה הצות הגרמני מתמרן את התותח על מנת להציבו בעמדת-ירי, הפנה הטנק הרוסי את צריחו וירה בהטיחו את התותח הנגד-טנקי לתוך תעלה. כל יריה השיגה פגיעה-ישירה, וצות-התותח סבל אבידות כבדות. אש-מקלע מהטנק מנעה לחלוטין את האפשרות לחלץ את התותח או גזיות הגרמנים ההרוגים. הרוסים הניחו לתותח להתקרב באין-מפריע בידעם כי אין בו כל סכנה כל עוד הוא בתנועה, וכי ככל שיתקרב אליהם כן תהיה השמדתו בטוחה יותר.

בינתיים הלך ופחת מלאי-האספקה שבראש-הגשר במידה כזאת, שהגייסות נאלצו לאכול את מנות השימורים-לשעת-חירום שלהם. לכן נערכה ישיבת-מטה כדי לדון בדרכים אחרות ובאמצעים אחרים לטפל בטנק. הוחלט כי פלגת אנשי-ההנדסה תנסה לפוצצו בפעולת-לילה.

כאשר ביקש מפקד פלוגת-ההנדסה 12 מתנדבים היו אנשיו כה להוטים להצליח במשימה בה נכשלו אחרים, שכל הפלוגה בת 120 האיש התנדבה. הוא צוה על הפלוגה להתפקד, ובחר בכל חייל עשירי. לפלגה הוסבר דבר משימתה, ניתנו לה הוראות מפורטות, נופקו לה חומרי-נפץ ופריטי-ציוד חיוניים אחרים.

הפלגה יצאה במחסה החשיכה כשבראשה נע מפקד הפלוגה. הנתיב בו נעה היה שביל-חול שהמעיטו להשתמש בו, ואשר הוליד על פני גבעה 400 אל תוך החורשות שהקיפו את מקום-המצאו של הטנק. כאשר התקרבו אנשי-ההנדסה אל

הטנק יכלו להבחין בצלליתו לאור הכוכבים החיור. לאחר שהסירו את מגפיהם וחלו אל שפת הדרך, כדי להבונן בטנק מקרוב, ולהחליט כיצד לגשת למילוי משימתם. לפתע נשמע קול רחש מעבר לדרך, וניתן להבחין בתנועתן של מספר דמויות כהות. הגרמנים סברו, כי צות הטנק ירד מתוכו אולם ברגע הבא נשמעו נקישות בדופן הטנק ומגוף הצריח הורם לאט. הדמויות הגישו דבר מה לצות הטנק וניתן לשמוע את צלצולם של כלי-אוכל. הגרמנים הסיקו מכך כי היו אלה פרטיזנים שהביאו מזון לצות הטנק. הפיתוי להתנפל ולהכריעם היה גדול, וקרוב לוודאי שהיה זה ענין של מה-בכך. אולם פעולה כזאת היתה משמשת כאתראה לצות הטנק ואפשר שהיתה מסכלת את המשימה כולה.

לאחר כשעה הסתלקו הפרטיזנים, ומגוף הצריח נסגר.

שעה 0100 כבר הגיעה לפני שיכלו המהנדסים לגשת לבסוף למלאכתם. הם הצמידו מטען-נפץ אחד לזחלי הטנק ולדופנו ונסוגו לאחר שהציתו את הפתיל. התפוצצות עזה פילחה את האויר. עוד קודם שנדמו הדיה האחרונים, החלו מקלעי הטנק לגרף את השטח באש. הטנק לא נע. נראה היה שזחליליו ניזוקו, אך בגלל אש המקלעים העזה, אי אפשר היה לבדוק אותו מקרוב. בהטילה ספק בהצלחתה, חזרה פלגת אנשי-ההנדסה לראש הגשר ודיווחה. אחד מ-12 האנשים נרשם כנעדר. זמן קצר לפני האר היום, נשמעה התפוצצות שניה מסביבת הטנק, שלוותה שוב בקול ירי מקלעים, ואז, לאחר שחלף זמן מה שוב השתררה דממה.

מאוחר יותר באותו בוקר, כאשר שבו החיילים שבקרבת מוצב-הפיקוד של קבוצת-הקרב "ר" לעסוק בתפקידיהם הרגילים, הבחינו לפתע בחייל יחף החוצה את אזור חנית-השדה כשזוג מגפים תחת בית-שחיו. כאשר עצר המפקד את המשוטט הבודד, פנו עיני כל האנשים להתבונן בנעשה. הם שמעו כיצד דורש הקולונל מהחייל הסבר להופעתו הבלתי-חיילית. עד מהרה הנמיכו שני גיבורי המחזה הזעיר את קולותיהם, כך שלא ניתן לשמוע את המדובר, ושקעו בשיחה רצינית.

תוך כדי שיחתם, הלכו פני הקולונל והתבהרו ולאחר דקות מספר הציע לחייל סיגריה, אותה קיבל מידו האחרון כשמבוכתו גלויה-לעין. לבסוף טפח הקולונל לחייל על שכמו, לחץ את ידו — ושניהם נפרדו כשהחייל עדיין נושא את מגפיו תחת בית-שחיו. סקרנות הצופים לא באה על סיפוקה, אלא כאשר פורסמה פקודת-היום ליחידה, שצורף אליה הקטע הבא מתוך הדו"ח של החייל היחף:

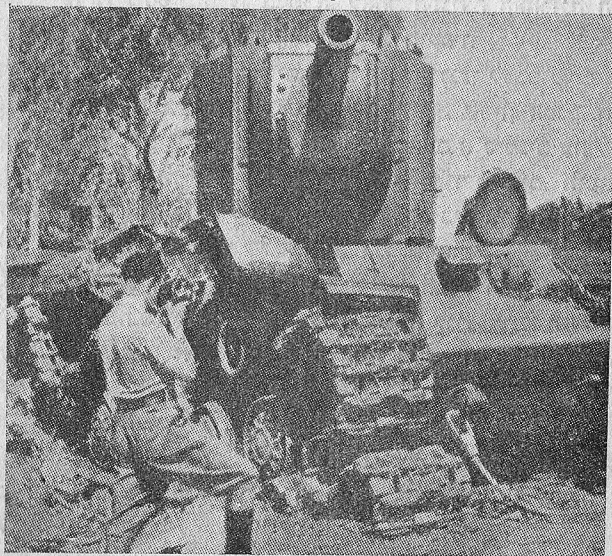
„קיבלתי תפקיד של צופה בפלגה שחלכה לפוצץ את הטנק הרוסי. לאחר שהושלמו כל ההכנות, חיברנו, מפקד הפלוגה ואני, אל זחליל הטנק, מטען-חבלה בעל גודל כפול בערך מן הרגיל, ואני חזרתי לתעלה ששימשה לי כמוצב-תצפית, התעלה היתה עמוקה די הצורך להוות מחסה מפני רסיסים, ואני חיכיתי בה כדי לצפות את תוצאות ההתפוצצות. אולם לאחר ההתפוצצות, כיסה הטנק את השטח באש מקלע שירה מזמן-לזמן. לאחר כשעה, כאשר

שקט הכל, זחלתי אל הטנק ובדקתי את המקום אליו חיברתי את המטען. נהרסה פחות ממחצית הזחליל, ולא יכולתי לגלות כל נזק נוסף בגוף הטנק. חזרתי לנקודת-הכינוס, אולם גיליתי שהפלגה כבר הלכה לה.

בעת שחיפשתי את מגפי, מצאתי מטען-חבלה שהושאר שם. לקחתי אותו, שבתי לטנק וטיפסתי עליו וחיברתי לקנה-התותח מתוך תקוה להרוס לפחות חלק זה של הטנק, כיון שהמטען לא היה חזק די הצורך לגרום כל נזק גדול יותר. זחלתי אל מתחת לטנק ופוצצתי את המטען. הטנק כיסה מיד את פיאת-היער באש מקלעים שלא פסקה אלא עם עלות השחר, ואז יכולתי סוף סוף לזחול ולצאת מתחת לטנק. כאשר בדקתי את תוצאות החבלה ראיתי לצערי כי המטען בו השתמשתי היה חלש מדי. התותח ניזוק אך מעט. כאשר שבתי לנקודת-הכינוס מצאתי זוג מגפים וניסיתי לנעול אותן אך הם היו קטנים מדי. כנראה לקח משהו בטעות את מגפי וזוהי הסיבה לכך שחזרתי יחף ובאיחור, לפלוגתי.

כאן היה ההסבר להיעדרו של האיש, להתפוצצות שנשמעה בשעות הבוקר ולפרץ אש-המקלעים השני.

כנשלו כבר שלושה נסיונות גרמניים. הטנק חסם עדיין את הדרך והיה יכול

הטנק הרוסי К. V. („קלים וורושילוב")

השפעת תור הקליעים על ההלכה הטקטית

מאת גנ. ו. ג. ואימן

התפתחותו של הקליע-המונחה סיפקה לצבא-היבשה של ארצות-הברית מקור של עצמת-אש, שאת אפשרויותיה מן הראוי למדוד בקילומטרים ובקילוטונים — יותר מאשר במטרים ובמספר כדורים בדקה. גידול נמרץ זה בכוח-המחץ של צבא-היבשה מרחיב לאין-ערוך את תחום תפקידה של זרוע-לוחמת זו, של הצבא, במלחמת ההווה ובמלחמת העתיד. לא עוד מוגבלות גייסות-הקרקע ע"י אותן מגבלות של כלי-נשק מן "הסוג המקובל" אשר בעבר היו מרכזות את שימת-לבו של המפקד הצבאי על אותו אויב שאתו נמצאו כוחותיו במגע-ישיר.

הלכת-המלחמה שתצלה לשמש נר לרגליו של צבא המצויד בקליעים-מונחים ובראשי-נפץ גרעיניים — צריך, שהיקפה וגמישותה יהלמו את טיבם של אמצעי-הלחימה אשר קליעים-אטומיים מעמידים אותם כיום לרשותנו, ולא פחות חשוב וחיוני מהתנאי הנ"ל הוא גם תנאי שני: הלכת-מלחמה חדשה זו, תביא בחשבון את הסכנה הנובעת מכך כי בידי האויב יכולת דומה לשימוש בקליעים.

בכל שינוי שיחול בהלכת-מלחמה של הצבא בשל השפעתם של הקליעים-המונחים, יש הכרח להביא תחילה בחשבון את תפקידו הראשוני של הצבא: — להיות מסוגל לפתוח במהרה במבצע-יִקְרָב יבשתיים, ולאחר זאת לקיימם פרק זמן ממושך. משימת-היסוד של לוחמת-היבשה היא להשמיד את כוחותיו המזוינים של האויב. קליעים-מונחים המצוידים בראשי-נפץ אטומיים הם ממיטב האמצעים למילוי משימה כזו. אולם מטרות אויב תהיינה שונות בגודלן, הרכבן וחשיבותן — והדבר הצריך שימוש מושכל בקליעים-המונחים ובעצמת-האש מסוגים אחרים באם נרצה להשיג את התוצאה המקסימלית.

* * *

ברור שמידות-היכולת הטמונות בנשק-הקליעים — הן המכתיבות את יצועה מחדש של ההלכה הטקטית, ועל כן את מסגרת-הזמן לשימוש בהלכה יש לקבוע מפורשות לפי אותו תחום-הזמן בו ימצאו בשימוש אותם מערכי-נשק שכבר הוכנסו

לירות כרצוננו. את התכנית הרביעית לפיה יתקיפו מפציצי-צלילה את הטנק, — נאלצו לבטל מאחר שהוברר כי אין אפשרות להשיג מטוסים כאלה. ספק הוא אם אמנם היו מפציצי-צלילה מצליחים לפגוע בטנק פגיעה-ישירה, אך ברור שכל פגיעה אחרת מלבד פגיעה-ישירה בטנק אינה עשויה לחסלו. התכנית החמישית היתה בנויה על "סיכון מחושב" והצריכה את הטעית צות-הטנק. התקפת-הטעיה חזיתית היתה צריכה להיערך ע"י קבוצת טנקים, שיתקרבו אל הטנק הרוסי מנקודות שונות ביער שממזרח לדרך — בעוד שתותח 88 מ"מ נוסף יתקדם מעבר רוסיאני על מנת להשמיד את הטנק. פניה-השטח התאימו דיר-הצורך למבצע, היער לא היה עבות ביותר ולא העמיד כל מכשול בפני תמרון של טנקים.

השריון הגרמני התפרס והתקיף את הטנק הרוסי משלושה עברים, הצות הרוסי, שברור היה כי התרגש, סובב את צריח התותח הלוח ושוב — במאמץ לפגוע בטנקים הגרמניים אשר ירו אש רצופה מתוך החורשות. בינתיים תפס תותח ה-88 מ"מ עמדה בעורפו של הטנק. הפגז הראשון פגע פגיעה ישירה, וכאשר ניסה הצות להפנות את התותח לאחור, פגעו פגז שני ושלישי במטרתם.

פצוע פצוע-מות, נשאר הטנק ללא תנועה, אך לא עלה באש. ארבעה פגזי 88 מ"מ חודרי-שריון נוספים פגעו במטרה. לאחר הפגיעה האחרונה הוזדקף תותח הטנק כלפי מעלה, כאילו אפילו עתה קרא-תגר על תוקפיו.

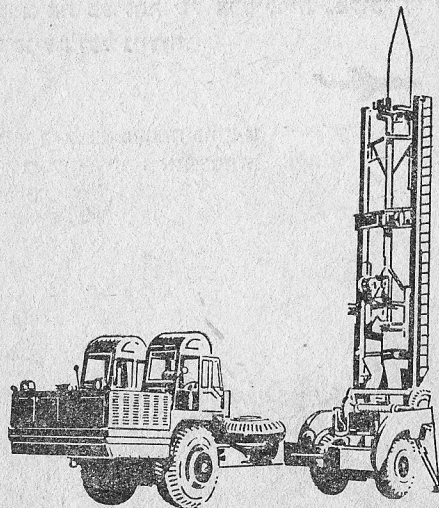
הגרמנים הקרובים ביותר לטנק ירדו משריוניהם ונעו לעבר קרבנם. להפתעתם הרבה גילו כי רק שנים מבין פגזי ה-88 מ"מ חדרו את שריון הטנק, ואילו חמשת האחרים לא גרמו אלא לשקעים עמוקים. נמצאו עליו גם 8 סימנים כחולים, שנגרמו על ידי פגיעותיהם הישירות של תותחי ה-50 מ"מ הנגד-טנקיים. תוצאות התקפת אנשי-ההנדסה הסתכמו רק בזחליל שניזוק ובשקע קל בקנה התותח. אי אפשר היה למצוא עליו כל סימן לפגיעת אשם של הטנקים הגרמניים.

מונעים בכוח הסקרנות טיפסו הגרמנים על הטנק וניסו לפתוח את מגוף הצריח, אך ללא הצלחה. לפתע החל שוב קנה התותח לנוע, ורוב הגרמנים התפזרו. שני אנשי-ההנדסה שלשלו במהירות רימוני-יד לתוך הטנק, דרך הנקב שנקבה הפגיעה בחלקו התחתון של הצריח. נשמעה התפוצצות עמומה, ומגוף הצריח הועף. בפנים נמצאו גופותיהם המרוסקות של אנשי הצות.

בנקודה זו של החזית לא גילו הגרמנים יכולת רבה במפגשם הראשון עם הטנק מדגם KV — טנק אחד ויחיד הצליח לחסום, במשך 48 שעות, את נתיב-אספקתו של כוח גרמני חזק.

וקטלניותם גדולים יותר. קליעי ארטילרית-השדה (קאל"ק) כוללים את הקליעים מדגם „לאקרוס“ „קורפורל“, „רדסטון“, „יופיטר“, „יוחנן-הישר“ ו„יוחנן-הקטן“. הקליעים הנ"מ (קאל"א) כוללים את הדגמים „ניקא-א" ו„ניקא-ב".

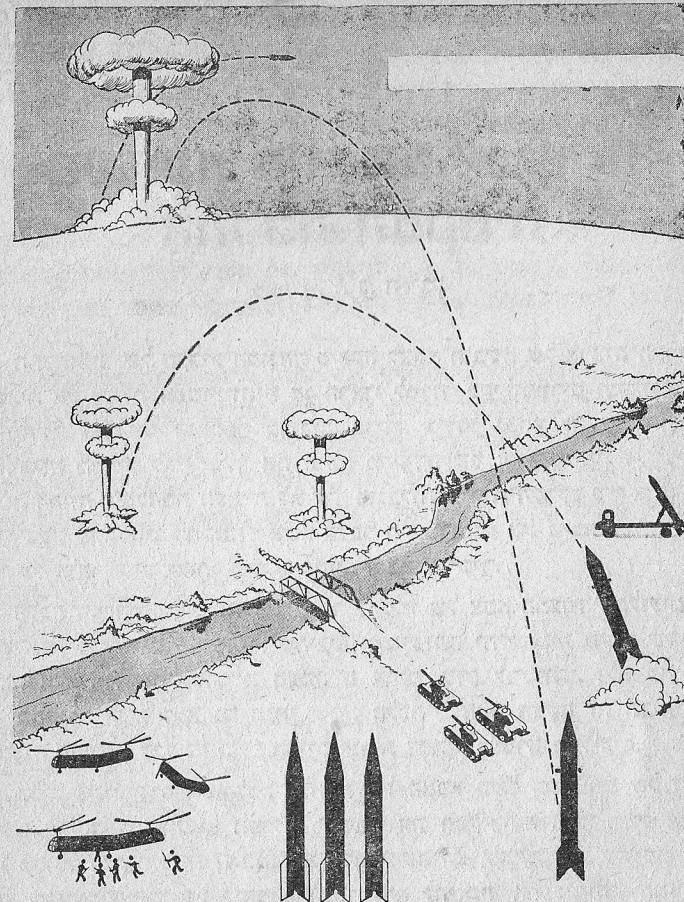
קליע ה„קורפורל“ נמצא בידי הגייסות מאז שנת 1953. גדודי „קורפורל“ תפסו את מקומם בתוך גופי צבא-השדה, והם מסוגלים בכל זמן להנחית ראשי-נפץ אטום מיים על מטרות הנמצאות במרחק קילומטרים רבים-מאוד משטח-השיגור. לעומת יכולתם הרבה יותר של קליעים אחרים, נחשב ה„קורפורל“ לקליע קצר-טוח. גדודי קליעים („קורפורל“) שבארטילרית השדה מוקצים לפי בסיס של שלושה שלושה לכל ארמית-שדה* וכך מספקים הם למפקד הקורפוס כלי-נשק נייד, המסוגל לשגר בתוך קליע אחד עצמת-אש שהנה שות-ערך לאלפי טונות של תחמושת-ארטילרית מן הסוג המקובל.

ה„קורפורל“

קליע ה„קורפורל“ עשוי להמיט הרס, במפתיע ובמהירות על-קולית, על מטרות המחוסנות אולי, — בגלל תנאי מזג-האוויר או ע"י הגנה נ"מ חזקה, בפני התקפת מטוסים. עצמת-אשו נתונה לחלוטין לפיקוחו של המפקד הצבאי והוא מופעל כדי לירות על כל מטרה שבתחום טווחו העלולה להפריע לביצוע משימתו של הצבא.

(* מונח אמריקאי ל„ארמיה סטנדרטית“ — שמתכונתה בנויה בדרך כלל על שלושה קורפוסים.

לא עוד מוגבלים גייסות-הקרקע ע"י אותן מגבלות של כלי-נשק מן „הסוג המקובל“ אשר בעבר היו מרכוזות את שימת-לבו של המפקד הצבאי על אותו אויב שאתו נמצאו כוחותיו במגע-ישר.

לשירות בצבא ואלה העומדים כעת בפיתוחם. שכן, אם ינסו לבנות תפיסות אשר תחרוגנה אל מעבר לתקופה זו — אל תוך תקופת „כוכבי-הלכת המלאכותיים“ — עלולה להוצר הלכה שתהיה בגדר מלאכת-ניחוש גרידא.

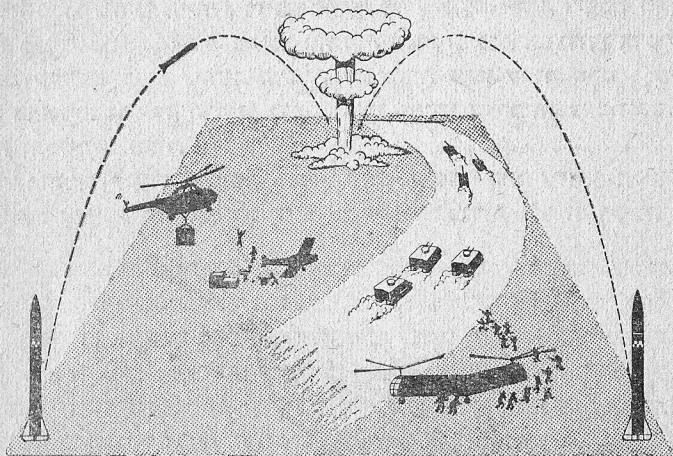
הקליעים, של הצבא, המשפיעים במידה כה גדולה על ההלכה של הצבא, מתחלקים לשני סוגים עיקריים: — קליעי קרקע-אל-קרקע (קאל"ק) וקליעי קרקע-אל-אוויר (קאל"א). שני הסוגים נחשבים ככלי-נשק ארטילריים, אלא שטנחם

גדודי־ארטילריה המפעילים קליעי „לאקרוס” יוקצו כארטילריה קורפוסית, ובגלל ניידותם המצוינת ומידת־דיוקם הגדולה, אפשר שיכללו בעתיד אף בארטי־לריה־דיביונית.

* * *

אפשר כי החשוב שבין כל הקליעים־המונחים מסוג קרקע־אל־קרקע, הנמ־צאים בשלב של פיתוח והמיועדים לצבא־היבשה הוא — הקליע הבליסטי מדגם „יופיטר” בעל „טוח הבינים”. אמנם אין הוא קליע ביניפשי מובהק, אך טוחו הארוך, בן כ־2,400 קילומטר, יעניק לו את האפשרות לפגוע במטרות הנמצאות עמוק בלב ארצו של כל אויב־שבכוה.

ל„יופיטר” תהיה ניידות־קרקע מספקת כדי לתמרן ביחד עם ארמית־השדה. אפשר כי גדודי ארטילרית־שדה, המפעילים קליעי „יופיטר” יוקצו לקבוצות־ארמיות, ובמקרים מסוימים יתכן כי יופעלו ברמה של ארמיה הפועלת בזירה נפרדת.

מתוך עמדות פזורות־למרחוק חייבות יחידות־לוחמות, קטנות־ביחס, ניידות, עצמאיות ושהן בבחינת „חינוש עצמו” להתרכז יחדיו במהירות, לבצע משימה — ושוב להתפזר במלוא המהירות האפשרית.

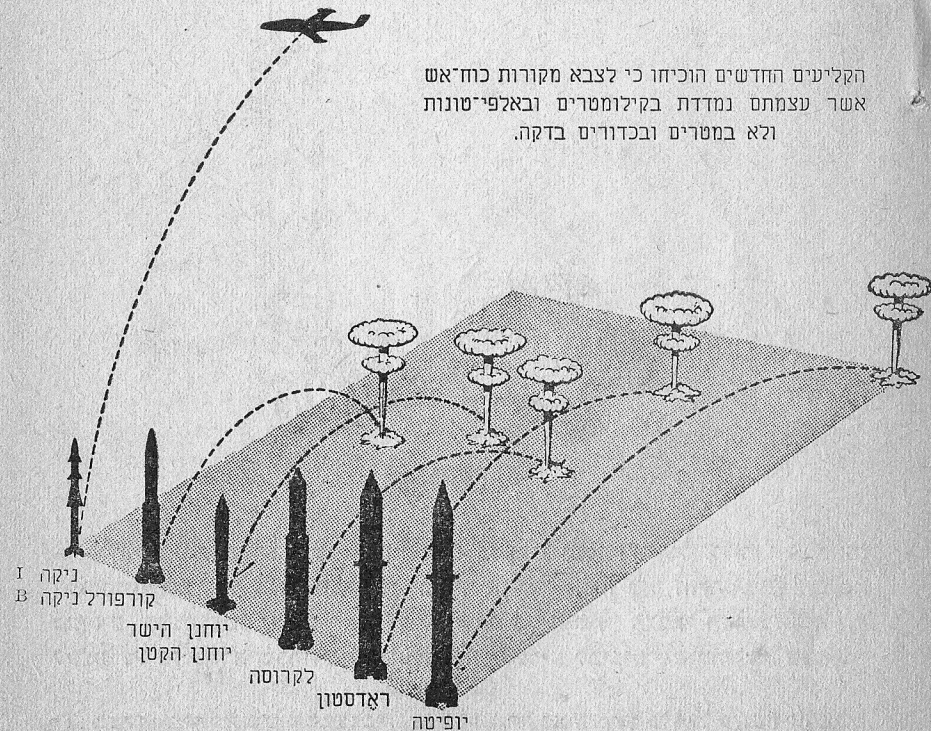
בעזרת קליע ה„יופיטר” יוכל צבא־היבשה להנחית מהלומות כבדות־משקל על כל מטר־קרקע המשהה את השלמת משימתו הטקטית של צבא־היבשה. פיתוחו הסופי של ה„יופיטר” יביא לידי סיום אותה תקופה בלוחמה החדשה אשר בה נאלץ מפקד כוחות הקרקע להיות תלוי לחלוטין במטוסים, שעה שהיה לו צורך להוסיף על טוח הארטילריה שלו ועל עצמתה. הפעלתו של ה„יופיטר” תאפשר לכוחות־האוויר להקדיש עצמה ומאמץ גדולים יותר כדי לנצח במערכת־האוויר. בעזרת טוחו, ובעזרת כוח־ההרס העצום שלו, יכול ה„יופיטר” לתקוף ריכוזי־

במצב מתקדם של פיתוח נמצא כבר הקליע מדגם „ראדסטון” של ארטילריית־השדה. אפשרות־הטוח שלו עולה כמה מונים על זו של ה„קורפורל”. על אף ממדיו הגדולים, ויכולתו לשאת ראש־נפץ „מימני”, יש לקליע זה ניידות מספקת כדי שיוכל לתמרן ביחד עם ארמית־השדה. גדוד־ארטילריה אחד המפעיל קליעי „ראד־סטון” נמצא כבר באימונים באזור בית הנשק של ראדסטון, במדינת אלאבאמה, והגדודים שיוקמו בעקבותיו יוקצו אחד־אחד לכל ארמית־שדה.

בעזרת ה„ראדסטון” יוכל צבא־היבשה להלום במטרות־אויב הרחק מאחורי אזור המגע — מטרות כגון ריכוזי־עתודה גדולים של גייסות, אזורי־שיגור של גייסות־מוטסים, שדות־תעופה, מרכזי־תחבורה, ושאר מטרות בעלות חשיבות למבצעי צבא־היבשה.

כן נמצא בשלב מתקדם של פיתוח הקליע מדגם „לאקרוס” של ארטילריית־השדה. קליע מונחה, חדש זה מסוג קרקע־אל־קרקע יהיה מסוגל להגיש אש־סיוע־קרוב על מנת להרחיב את פעולתה של ארטילריה „מקובלת” ולהשלימה. בפיתוחו הושם דגש על דיוק־פגיעה ועל ניידות.

הקליעים החדשים הוכיחו כי לצבא מקורות כוח־אש אשר עצמתם נמדדת בקילומטרים ובאלפי־טונות ולא במטרים ובכדורים בדקה.

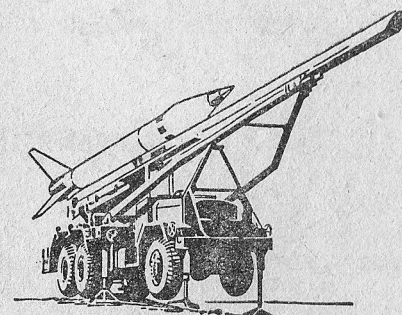
גייסות מרוחקים, אזורי היערכות עורפיים ומרכזי-תחבורה; וכן יהרוס — או יהפוך לבלתי-ניתנים להחזקה — שטחי-שיגור-קליעים של האויב, מצבורי פצצות אטומיות שלו ושדות תעופה מהם יכול עתה היריב לנהל את מבצעי האוויר שלו נגד צבא-השדה שלנו. באופן זה יאלץ ה"יופיטר" את האויב לפעול מבסיסים המרוחקים מאוד מאזורי-המגע.

* * *

הקליעים שעל אודותם דנו עד כה הם קליעים-מונחים ממש. כדי להשלים את תיאורה של משפחת-הקליעים השייכת לצבא-היבשה, יש לציין את "הרקטיטה" החופשית" שהיא חלק חשוב באותה משפחה. אמנם, אי הדיוק הטבוע בטבען פוסל את הרקטות החופשיות לשימוש בטוחים בינוניים וארוכים, אולם פשטות-מבנה ומהימנותן מחזקות את מעמדן בתפקידים לטווח-קצר.

בתפקידים של ארטילריה לסיוע-כללי, פיתח צבא-היבשה את הרקטיטה החופשית מסוג "יוחנן הישר", ועודנו שוקד על שיפוריה. קליע-רקטיטה זה, המורכב על גבי משגר מתניע, אוצר בתוכו מהלומה-אטומית כבירה. גדודי-ארטילריה הר מפעילים קליעים מסוג "יוחנן הישר", משובצים עתה בתוך ארגונו של צבא-היבשה באירופה ובמזרח-הרחוק, בנתנם בידי מפקדי הארמיות עצמת-אש אטומית מהימנה ותכליתית מאוד.

"אח-קטן" לקליע-הרקטיטה מסוג "יוחנן הישר" הוא "יוחנן הקטן". צבא-היבשה הגה אותו, ועתה מטפחים אותו עד שיגיע לבגרות גמורה. רקטיטה חופשית

"יוחנן הישר"

זאת היא גרסה מוקטנת בהרבה של הראשונה, את המשגר שלה ניתן יהיה להעביר ממקום למקום בעזרת הליקופטר, וקצב אשה הוגדל בהרבה לעומת זה של אחיה הבכור "יוחנן הישר". סבורים כי "יוחנן הקטן" יהיה כלי סיוע-ארטילרי אידיאלי למבצעים-מוטסים, לשיושולם פיתוחו, ברורות האפשרויות לשימוש בו או לתגבור נשק הסיוע-הכללי של קורפוסים ודיביזיות.

הקליע קרקע-אל-אוויר "ניקא" בארטילריה הנ"מ של הצבא, פותח עד לשלב בו משמש הוא כיום המשען הראשי להגנה הנ"מ של ארצות-הברית. בשלב הבא יועמד לשירותו של מפקד ארמית השדה כדי להבטיח לו קליע נ"מ המחונן בשיעור-קטלנות גבוה בפעלו נגד כל מטוסי האויב המבצעיים הידועים כיום. גדודי-נ"מ המפעילים את ה"ניקא" מצויים כיום בעצמה ניכרת בעמדות ההגנה הנ"מ, והם עומדים הכן במשך עשרים-וארבע שעות ביממה להשמיד מטוסי אויב שינסו לפלוש. במסגרת ארמית-השדה, יהיה אחד מתפקידיו החיוניים של ה"ניקא" להגן על שטחי-שיגור של קליעי קאל"ק, ממש כשם שכיום ארטילריה נגד מטוסית, מן הסוג המקובל מגינה על ארטילרית-שדה "מקובלת".

בן גדול יותר של משפחת ה"ניקא", הוא "ניקא ב'", הגיע כבר לשלב מתקדם של פיתוח. טווחו הארוך-בהרבה, בצירוף ליכולתו לשאת ראש-נפץ רב-עצמה יותר, הביאו לכך שמצפים ממנו — לכשישובץ במערך-ההגנה הנ"מ — כי יביא לידי שיפור רב-משמעות בהגנה הארטילרית הנ"מ בפני התקפות-אוויר אויבות, הן בארצות-הברית עצמה והן בצבא הפועל בשדה.

נוסף לשתי משפחות הקליעים שהזכרנו לעיל, קיים הצורך בשני סוגים חשובים נוספים של קליעים. חיוני יהיה קליע-מונחה למטרות סיוור, שיאסוף ידיעות ויאכן מטרות, וכן יהיה הכרחי קליע-נגד-קליעי, אשר יירט קליעים ארוכי-טווח וישמידם בעודם בתעופתם.

* * *

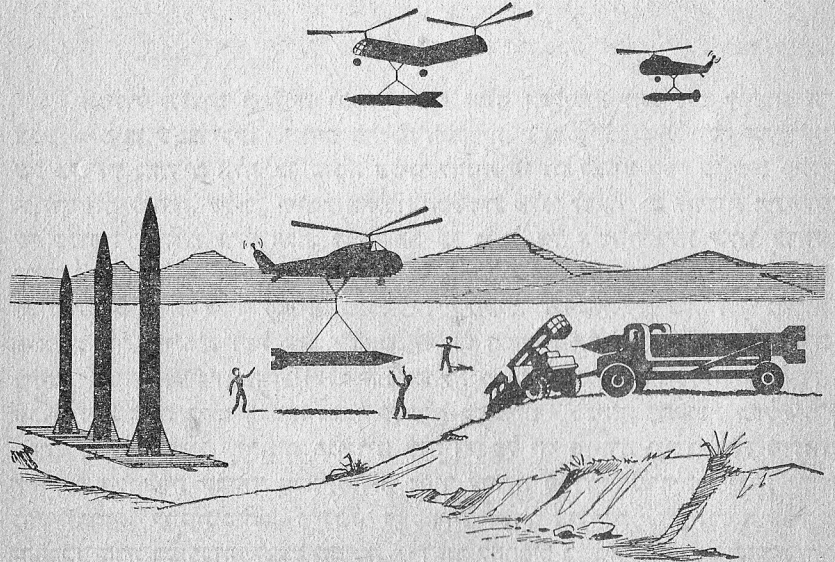
הגידול העצום בטוחים ובכוח-ההרס אשר הקליעים מעמידים לרשות הר צבא — מובן שמצריכים שינויים בהלכה-הטקטית, ע"מ שיובטח תפעולם התכליתי של כלי-זין נהדרים אלה. כן שומה עלינו להניח כי גם לאויב יהיו קליעים בעלי יכולת-שוה לפחות. על כן חייבת ההלכה הטקטית שלנו לדאוג גם להשגת מינימום של-פגיעות לקליע-אויב אלה. ברור אם כי מוטל על צבא-היבשה שלנו בראש וראשונה לארגן את עצמו בשדה-הקרב כך שיוכל להשאר-בחיים למרות מהלומות אטומיות שינחית עליו האויב באמצעות קליעים. גמישות-בארגון, וכן ניידות מוגברת של הגייסות ושל עצמת-האש — הם המהווים את הפתרון המעשי הטוב ביותר. מאחר שעקרון הריכוז לקראת פעולה מכרעת עומד בניגוד גמור להכרח שבפיזור הכוחות לשם אבטוח מפני קליעים אטומיים — ניתן, בתקופת הקליעים-המונחים, לישוב שני עקרונות מנוגדים אלה רק על ידי הגברה נמרצת של ניידות היחידות הלוחמות שבתוך צבא-השדה. מתוך עמדות פזורות-למרחוק חייבות יחידות לוחמות, קטנות-ביחס, ניידות, עצמאיות ושהן בבחינת "חי נושא עצמו" להתרכזי-יחידיו במהירות, לבצע משימה — ושוב להתפזר במלוא המהירות האפשרית. מבנה של דיביזיה צריך לכלול מספר גופי-משנה כאלו בעצמת גדוד בערך ובעלי

הרכב מאוזן — כך שהשמידתם של נאמר שנים (או אף יותר) מהם לא תהרוס את יכולת הלחימה של הדיביזיה כולה.

יחידות ארטילרית-הקליעים של צבא-היבשה שלנו הן עצמן תהיינה זקוקות לניידות של מאה אחוזים. כל משטח-שיגור קבוע או כזה שמשתמשים בו זמן ממושך, יחדל עד מהרה להתקיים — כתוצאה מהתקפות קליעים אויריות אויבות. ככל שיתרחב ויעמיק אזור-הקרב של צבא-היבשה, כן יגדלו קשיי השליטה, התקשורת והסיוע-הלוגיסטי. קשר-אלחוט יהיה לאמצעי העיקרי שבשימוש יחידות-הקרב של צבא-השדה. יהיה הכרח במסכי טלביזיה טקטיים אשר הידיעות שבהם משוגרות להם ממטוסי תצפית ללא-טייס, או קליעי תצפית של הצבא — כדי שיתאפשר למפקד לעקוב אחרי מהלך הקרב ולשלוט על יחידותיו הלוחמות.

מרחב-היבשה הנרחב הדרוש ליחידות-המשנה המפוזרות של ארמית-שדה יביא לצורך בהפעלת כלי טיס מובילי-משא של הצבא — הליקופטרים ומטוסים — לבצוע משימות סיוע-לוגיסטי בכל רחבי אזור-המערכה.

השגת היכולת לפגוע במטרות-אויב הנמצאות בעומק, כ-2500 קילומטר מאזור-המבצעים של צבא-היבשה — צריכה להיות מלווה על ידי יכולת מקבילה לאפן מטרות בטוח כזה. הצבא מכיר בבעיה זו, ויש צורך להביא לשיפור רב ביכולתנו לגילוי מטרות, מטוסי-תצפית של הצבא יש בהם משום פתרון לזמן-הקרב לבעיה זו, ואילו קליע-סיור מונחה יתן את הפתרון הסופי הטוב ביותר.

יחידות ארטילרית-הקליעים של הצבא תהיינה זקוקות לניידות מלאה במאת האחוזים.

מצויה עוד בעיה טקטית בתחום התיאום שהטיפול בה הוכבד ע"י השפעתם של הקליעים-המונחים. אחדים מקליעיו החדשים של צבא-היבשה מגיעים במעור פם אף לגובה העולה על זה של סייג-הרום של כל מטוס ידוע שהוא; לכן, אין אפשרות לירות קליעים ללא-אבחנה דרך חלל-האוויר שמעל לאזור צבא-היבשה ושלפניו. הן מטוסי חלל-האוויר והן מטוסי הצבא עצמו צריכים לקבל אזהרה-מוקדמת מספקת כדי להבטיח את היעדרם מעל מסלול-תעופתו של כל קליע העומד להירות. מכאן שכדי להשיג נוחות-תיאום בין מטוסים לקליעים, חיוני הוא שלמפקד כוחות-היבשה תהיה שליטה על חלל-האוויר אשר מעל לאזור-המבצעים שלו — עד לקצה טוחם של כלי הנשק המסייעים שלו, הן האורגניים והן המסופחים.

* * *

ההלכה הטקטית של הארטילריה בענין הסיוע-הישיר, כבר הושפעה — ועוד תושפע בעתיד — מהופעתם של הקליעים. בעוד שברור כי נשק נגד מטוסי מסוגם של כלי-תותח יוחלף עד מהרה, ברובו, על ידי קליעים — הרי אין זה ברור עדיין אם יחליפו הקליעים כליל את הארטילריה ה"תותחית" באשר לאש קרקע-אל-קרקע. לפחות במשך עוד שנים רבות עתידים שני הסוגים לשמש כי משלימים זה את זה. ההלכה של הארטילריה ה"מקובלת" קבעה לה עינים ואוזנים אורגניות, לצורך גילוי מטרות ותיקון אש-הארטילריה בצורת מטוסי-תצפית וצור פים-קדמיים. אולם רק לסוג אחד מסוגי יחידות-הקליעים הארטילריות, לגדוד קליע-ה"לאקרוס", יהיו צופים קדמיים, ולאף אחד מסוגי יחידות אלה לא יהיו מטוסים אורגניים משלהם. כתוצאה מכך, יהיה צורך לאפן את המטרות בעזרת אמצעים הנמצאים מחוץ לתחום שליטתן של יחידות שיגור-הקליעים.

איכונן וניתוחן של מטרות לקליעים-מונחים, וכן העברת הידיעות על אודות מטרות ליחידת-הירי הארטילרית — כל אלה, כשהם באים נוסף על ההכנה של נתוני-הירי והתקנת הקליע וראש-הנפץ שלו מצריכים משך-זמן כה ניכר, עד שאי אפשר עוד לומר כי "מטרות-מזדמנות" אמנם עלולות בדרך כלל להתקף על ידי קליעים, פרט, כמובן, למקרה של קליעים נגד-מטוסיים. כתוצאה, חיוני הוא כי יושם דגש על פיתוחה של דוקטרינה, ונוהל-מטה, משופרים בצבא השדה — ע"מ ש- יקוצר ככל האפשר אותו משך-זמן החולף בין הופעת מטרת-קליעים נאותה לבין הנחתת הירי עליה.

* * *

גם בתוך ארגון הטקטי של יחידות-הירי הארטילריות עצמן הורגשה השפעת הקליעים-המונחים. קליעים גדולים, בעלי טווח-קצר, או טוח ארוך-יחסית — כמו ה"קורפורל", ה"ראדסטון" וה"יופיטר" — שקצב הירי שלהם הוא איטי-ביחס, אינם זקוקים ליותר מאשר כיתה-יורה או שתיים, ומשגור או שנים לכל יחידת-ירי (סוללה). שכן, פשוט אין זה ניתן לקיים סיוע לוגיסטי בצורת חומרי-דלק,

תחזוקה וחלקי-חילוף — אשר היה נדרש בשביל יחידות-משנה יורות נוספות, וכן אין ליחידת-הירי אותה היכולת לבצע את הרכבתם ובדיקתם של קליעים וראשי-נפץ במספר כזה אשר היה מצריך להעסיק בה יותר מאשר משגר אחד או שנים. לעומת זאת, קליעים אשר תחומי הטוח שלהם קרובים יותר לאלה של כלי-ארטילריה מן הסוג המקובל, כגון „לאקרוס“ ו„יוחנן הישר“ — מאורגנים ביחידות-ירי (סוללות) בנות ארבעה משגרים. אולם גם גדודיהם של קליעים אלה — בדומה לגדודים של אותם קליעים בעלי טוח ארוך-יותר, שכבר הוזכרו לעיל, — בנויים לפי מסגרת של סוללת-ירי אחת בלבד לגדוד, ועל כן הופך הגדוד ליחידת-הירי הבסיסית של הקליעים-המונחים.

נוסף לשיקולים אלה, של סוגית הסיוע-הלוגיסטי ושל קצב-הירי שניתן יהיה לקיימו למשך זמן, ישנן גם סיבות אחרות המצריכות גדוד מוקטן כזה, בעל יחידת-ירי אחת בלבד. כאן הצורך בריכוזי אש גדולים מתוך מספר כלי-יריה, כנהוג בארטילריה מן הסוג המקובל. קליע אחד, הנושא ראש-נפץ אטומי, שקול בכוח-ההרס שבו כנגד מטח מאות כלי-ארטילריה היוזרים פגזי הנ"ם.

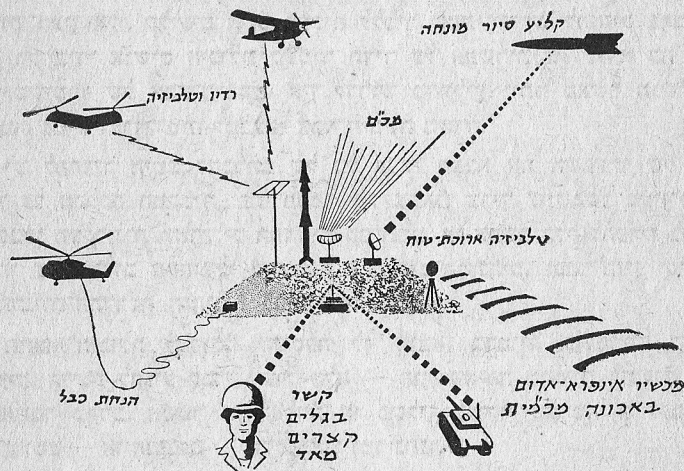
זאת ועוד, ניתן להשיג גמישות-תפעול רבה יותר ע"י ארגון זה של גדוד קטן, מאשר באמצעותו של ארגון מגושם, בעל שלוש יחידות-ירי, המתפרס בעמדות-סוללה כה מרוחקות זו מזו עד שקיום השליטה הופך לקשה ביותר. סיבה אחרונה, ועניינית מאוד, היא — ההכרה בכך שרצוי מאוד כי קצין-ארטילריה מנוסה ובכיר-יחסית, הוא שיעסוק בתפקיד הפיקוד והפיקוח הישירים על יחידת כוח-האש העיקרי שבארמית-השדה.

בגלל מרחב-האפשרויות הטמון בקליע הנ"מ מדגם „ניקא“ סבורים שיוכנס שינוי בהלכה הטקטית של ההגנה הנ"מ על אזור-הארמיה. במקום להגן על מתקנים ויחידות חיוניים מסוימים, על ידי הצבת טבעות-תותחים חזקות ככל האפשר — יאפשר עתה השימוש בקליע ה„ניקא“ עריכת יחידות-הירי של „ניקא“ בצורת לוח-אשקוקי, ע"מ לספק הגנה כל-כוללת על פני אזור הארמיה בשלמותו. השליטה על הגנת הארמיה כולה תתנהל מתוך מרכז-מבצעים של ארטילריה-נ"מ, בפיקודו של מפקד-הגנת-האוויר של הארמיה.

עם הנהגתו של הקליע מדגם „ניקא ב“ במסגרת ארמית-השדה — בשל כוח ההרס הגדול שבו — מתעוררות בעיות הנוגעות להלכת-ההפעלה. הראשונה, כמובן, כרוכה בהכרח המוגבר בתיאום, לפני הירי, עם כוחות-אוויר של צדך-אתה. והשניה — הרי היא הכרוכה בירית ראשי הנפץ של קליעים אלה מעל לגייסותינו. את הראשונה יש לפתור באופן הדומה לזה של השאלה (הקשורה אתה) — בענין תיאום הירי של קליעי קאל"ק עם טיסותיהם של מטוסינו — שכבר עמדנו עליה לעיל. ואילו הפתרון לבעיה השניה יהיה תלוי בגודלו של ראש-הנפץ אשר יפותח לשימוש במערכת-הקליעים מדגם „ניקא ב“.

* * *

אפשר כי התוצאה רבת-המשמעות ביותר, הנובעת מפיתוחה של ארטילריית קליעים נ"מ ארוכת-טוח ובעלת כוח-הרס גדול, תהיה — תחילת-סופה של יכולת האויב להנחית מהלומה מכרעת, על יבשת ארצות-הברית, או על צבא-היבשה שלה הפועל בשדה, באמצעות מטוסי-הפצצה. יכולת-הקליטה הטמונה במערכת-הגנה נ"מ המפעילה קליעי „ניקא ב“, כאשר היא מאורגנת ומספקת — תהיה כה

תכליתית עד שניתן לשער כי חלק ניכר של כוחנו הצבאי ושל עצמתנו התעשיתית יוסיפו להתקיים, וללחום, אפילו אם יהלום האויב בנו ראשון. אבידות האויב תהיינה כה כבדות, שימנע ממנו להפעיל מהלומות נוספות מיד אחרי מהלומת-הפתיעה שלו, ובסופו של דבר ידוללו כוחות-המחץ של מפציציו על ידי מערכי-ההגנה הנ"מ של קליעים נגד מטוסים עד כדי אבדן כוח ממשי.

במהלך התפתחותה של המחשבה בענין ההלכה הטקטית כפי שהיא מושפעת על ידי אפשרויותיהם ומגבלותיהם של הקליעים-המונחים, הסתמנו בין השאר שתי גישות, מצודדות לב אמנם, אך שלאמתו של דבר לא הוליכו לשום תכלית.

הראשונה בנויה על הרעיון המפתה, כי לקליעי „טוח הבינים“ — כגון ה„יופיטר“ — אין צורך מיוחד בניידות-קרקע בת ממש, וכי תחת זאת, ניתן להפעילם מעל גבי שטחי-שיגור משוכללים קבועים, אשר יבחרו לפי מידת-הנוחות שבהרעשת מטרות-אויב צפויות. אין לך דבר מוטעה מזה. משטחי-שיגור קבועים למתן סיוע קליעים לארמית-שדה, יהיו בגדר „קרימוזינו“ של הלוחמה האטומית

ישראל במלחמה

מאת: קפיטן א. הינטרהוף

מזכיר-כבוד של חוג הפרשנים-הצבאיים לונדון.

הבא לבדוק את המצב במזרח-התיכון חייב, קודם כל, לציין כי נותרו שם שני מבצעים צבאיים נפרדים ושונים בתכלית זה מזה. שמו ברצוננו לנתח תחילה את מבצע-הבזק במדבר-סיני — אשר הפתיע את העולם כולו, וביחוד את המצרים? אם כן, נחוץ לנו לשרטט, ראשית בקוים-כלליים, את הכוחות הצבאיים, וארגונם, הן של ישראל והן של הארצות הערביות, הקשורות בברית ביניהן.

* * *

בין אלה ניתן להעריך את מצרים כחזקה ביותר — לפחות עד לפרוץ מעשי-האיבה האחרונים. כוחות-היבשה של מצרים, שעצמתם היתה כ-100.000 איש, אפשרו לה לקיים שתי דיכויזיות ובריגדת-שריון אחת; זו האחרונה, שהכילה מספר גדול של טנקים סובאטיים ובריטיים, עמדה ללא ספק, ליהפך לאחר זמן קצר לדיכויזית-שריון.

חיל-האוויר היה מורכב כלהלן:

- שש טייסות של מטוסי-קרב, שהיו מצוידות בתחילה במטוסי „מטאור” בריטיים — אשר הוחלפו במשך הזמן ב„מיגים” סובאטיים;
 - טייסת אחת של מטוסי-קרב-לילה, המצוידת ב„מטאורים”;
 - טייסת מפציצים אשר צוידה הוחלף לא מכבר במפציצי „איליושין-28” סובאטיים דרסילוניים;
 - ושתי טייסות לא-מבצעיות.
- לבסוף, הצי המצרי — שנועד בראש-וראשונה להגנת החופים — כלל:
- שתי משחתות ישנות בנות 1.700 טון כל אחת, שהשתייכו לפנים לדגם הבריטי „Z”;
 - שתי משחתות בנות 2.000 טון כל אחת, מהדגם הסובאטי „סקורי”;
 - שבע פריגטות בריטיות-לשעבר;
 - שבע צוללות סובאטיות-לשעבר;
 - ומספר כלי-שיט קלים.

בת זמננו, ולאחר ההרעשה הראשונה על ידי מפציצים או קליעים אויבים ולא יהיה להם עוד כל ערך, פרט לערך-ההסטורי. כל יחידות הקליעים המתוכננות בשביל ארמית-השדה וכן אותן יחידות-לוגיסטיות אשר יקימו את אלו — סיכוייהן להוסיף ולהתקיים, ולבצע את משימות-הסיוע שלהן, יהיו תלויים בניידות הקרקע שלהן.

מגמת-המחשבה השניה שבה הרצון הוא אבי האמונה אומרת כי קליעים-מונחים הס-הם „הנשק המוחלט”, וכי הקליע בעל ראש-נפץ אטומי הוא בבחינת תרופת-פלא לכל יתר מגבלותיו הטקטיות של צבא-היבשה. יש כמובן להתרחק ממסקנות מעין אלו. קליעים אינם יכולים ללכוד שטח-קרקע, להחזיק בהם ולהגן עליהם. רק בידי אנשים היכולת לשמור תדיר על אפשרות זו, שהיא כה חיונית למילוי משימתו של צבא-היבשה. אין לדרוש מהקליע יותר מאשר הגשת סיוע רב-עצמה, גמיש וארוך-טוח למבצעי צבא-היבשה בשדה.

יש להחדיר היטב להכרתם של כל אנשי הצבא את השפעתו של הקליע האטומי על ההלכה הטקטית. בתי-הספר של צבאנו צריך שישמשו מעין-מתגבר, ממנו ינבעו העקרונות והנהלים החדשים הנחוצים, אי אפשר כלל להפריז בהגשת חשיבותו של שילוב מקסימלי של ענין הקליעים-המונחים, וסוגי-הזין האטומיים לתוך תכניות-ההדרכה הנהוגות בבתי-ספר אלה.

תוספת-היכולת הגדולה שנוספה לו לצבא, בדמות „משפחת” הקליעים האטומיים, חייבת להגיע לכדי ניצול מלא — תוך שאיפה מתמדת להשגת כושר-פועל מוגבר בקרב. אפשר כי הצלחה או כשלון במילוי משימה זו יקבעו את המשך-קיומם — או חורבנם — של צבאנו ומדינתנו.

* * *

פיתוחם של הקליע-המונחה ושל הרקטה-החופשית המסוגלים לשאת ראשי-נפץ אטומיים — מכתוב מהפכה-ממש בהלכה הטקטית של צבא-היבשה. הסכנה כי אויב יפעיל קליעים אטומיים — תצריך תפיסות מקיפות חדשות בענין אופן התפרסותו והיערכותו של צבא-השדה. יש הכרח בשידוד-ארגון מרחיק לכת של גופי-המשנה אשר בצבא-השדה, באם רצוננו שהלז ימלא את תעודתו. דבר זה נעשה והולך.

עקרונות-המלחמה לא ישתנו בגלל הופעתו של הקליע, אולם ישומם-בהצלחה הופך קשה יותר. טנחו של כוח-האש הטמון בקליעים-אטומיים העמיק את אזור הקרב והרחיבו. גדלה במידה עצומה האפשרות שבידי המפקד הצבאי להשיג פיע באמצעות אש-מסייעת על הצלחת משימתו. אכן, כוח-אשם זה של הקליעים — לא רבה תהיה התועלת שבו לצבא מבלי שיהיו מצויים לצדו גם ניידות מספקת. תקשורת הולמת-צרכים — ונהלים לוגיסטיים פשוטים.

רוחם וטיבם-הלוחם של הכוחות-המזוינים המצריים — פרי-עמלם של מדריכים בריטיים (בעבר) וגרמניים, וכן של עדת יועצים-טכניים סובאטיים — נחשבו בדרך כלל כטובים לא פחות, ואולי אף יותר, מכפי שהיו ב-1948, בעת מסע-המלחמה בארץ-ישראל, בו הנחילו להם תבוסה חמורה הכוחות הישראליים, המאולתרים ודלי החימוש. בתקופה האחרונה גדלה עצמת מצרים עקב אספקת כמות ניכרת של כלי-נשק חדישים-ביותר על ידי הסובאטיים.

כאלה היו הכוחות המצריים בשלהי אוקטובר 1956, ערב המתקפה הישראלית.

* * *

ירדן היא המדינה שבה היה במשך פרק זמן ניכר קיים הכוח-הצבאי היעיל ביותר שבמזרח-הקרב: — „הלגיון-הערבי“, שהיה אז בפיקודו של גלאב-פחה — דהיינו, הגנרל-לויט' סר ג'וזף גלאב. אולם הדחתו הפתאומית של זה, וכן פיטור ריהם של קצינים בריטיים אחרים, החלישו את ערכו-הלוחם של הלגיון-הערבי. הלגיון מוסיף להיות מאורגן ב: — שלוש בריגדות, שני רגימנטים של מכוניות-שריון, רגימנט אחד של ארטילריה ממונעת.

אולם שני גורמים החלישוהו:

הראשון פרישתם של מאות בדואים, אשר היו מיטב חייליו; והשניה החיי כוכים התוכפים והולכים בין הקצינים הנוטים לעיראק לבין אלה הנוטים למצרים. זאת ועוד, קיימת בעית המפקד-הראשי: הגנרל-מיוזר עלי אבו-נוואר נקרא זה לא כבר למלא תפקיד חשוב זה; הוא בן 33, לפני זמן קצר עוד היה קפיטן, ושימש נספח-צבאי בפריס. אחר הועלה לדרגת קולונל-לויט' וכשש לעמאן התמנה שליש למלך חוסיין; מובן מאליו כי חסר לו נסיון — ולכן חסרה לו הסמכות כלפי הכפופים לו.

* * *

לסוריה יש כ-25,000 איש בשירות פעיל. הם מאורגנים בשש בריגדות, שעצמתן איננה ידועה בבירור; כן יש לה כמה אלפי אנשים המשרתים בג'נדרמריה ובמשטרה. בהתאם לידיעות האחרונות, אורגנו שם שתי בריגדות משורינות — בעקבות קבלתו, זה לא כבר, של ציוד ציכ, חלק מציוד זה נשלח לא מזמן לתוך ירדן.

נראה שחיל-האוויר הסורי, הכולל כ-60 מטוסים מדגמים שונים, אינו בעל ערך רב ביותר.

לבנון צבא קטן בן כ-6,000 איש (שתפקידיו העיקריים הם תפקידי שיטור), וכ-1,000 איש המאורגנים ביחידות של משטרה ובטחון.

חיל-האוויר הלבנוני מורכב ממספר מטוסי „ומפייר“ מיושנים.

לעורב-הסעודית אין אלא צבא קטן, שעיקר תפקידיו הם משטריים. זה לא כבר קיבלה ערבה-סעודית 18 טנקים קלים אמריקאיים מדגם של אחר-המלחמה („ווקר-בולדוג“ — מ-41), וטנקים אלה יכולים להוות שם גרעין לכוח-משורין קטן. שלוש ממדינות-ערב אלה — מצרים, סוריה וירדן — קשורות ביניהן בהס-כמים-צבאיים שונים (כידוע, קיים הסכם בין מצרים וסעודיה — הנמער). בהתאם לסעיפים של אלה, הושמו כוחותיהם-המזוינים תחת סמכותו של המפקד-הראשי המצרי, הגנרל חכים עאמר.

עיראק אינה שייכת לברית ערבית זו, אולם היא נמצאת במצב-מלחמה עם ישראל. ברשותה שלוש דיביות, — אשר לשתיים מהם ציוד מלא לפי תקן — וכן שלושה רגימנטים של מכוניות-שריון.

חיל-האוויר העיראקי הוא בעל עצמה ניכרת: הוא מונה שבע טייסות, מצוידות בעיקר במטוסים בריטיים, הנהוגים בידי טייסים שאומנו בבריטניה הגדולה. סיבות פוליטיות מנעו את שיתוף-הפעולה הצבאי בין מצרים, הטוענת להנהגת העולם הערבי, לבין עיראק, יריבתה החזקה ביותר; רק לא מזמן התנגדה מצרים לכניסת גייסות עיראקיים לירדן, פעולה שמטרתה המוצהרת היתה לתגבר את ההגנה הירדנית.

ברית ערבית זאת, עוינת ללא-פשרות, ואשר מספר נתיני מדינותיה כ-30 מיליון נפש — כמעט מקיפה את ישראל.

ישראל זו מונה כ-1,750,000 תושבים; גבולותיה משתרעים על פני כ-1,000 קילומטר. בימי שלום מחזיקה ישראל לאבטחתה תשע חטיבות — כ-60,000 איש; במקרה של גיוס, יכולים כוחות אלה, במשך ארבעים-ושמונה שעות, להקים מערך בן עשרים-וארבע חטיבות.

כתוצאת איסור משלוח-הנשק שהוטל על ידי מדינות אירופאיות מסוימות, צויד חיל-האוויר הישראלי בהזדמנויות שונות ואיך-שהוא, הוא כולל אוסף-מגוון של מטוסים בהרכב הבא:

- 10 טייסות של מטוסי-קרב;
- שש טייסות של מפציצי-קרב;
- טייסת אחת של מפציצים-כבדים;
- שלוש יחידות לא-מבצעיות.

לאור נתונים אלה, הבה נסקור בקצרה כיצד התנהלה המתקפה הישראלית, אילו טיבות גרמו לה ומה היו היעדים-המוגבלים שהציבה לעצמה.

מאז הגיעו למצרים משלוחי-הנשק מצ'כוסלובקיה, בספטמבר 1955, וסיכנו את איזון-הכוחות הבלתי-יציב שבמזרח-הקרב, לא חדלה מלגדול הסכנה של סכסוך-מזוין בין ישראל לבין מדינות-ערב. המצב החמיר עוד יותר כאשר פשיטות

של ערבים מזוינים בשטח ישראל החלו להתרבות, ולקבל אופי תוקפני יותר, הסכנה הגיעה לשיאה כאשר, לאחר הבחירות האחרונות, נכנסה ירדן תחת השפעה מצרית, והציבה את כוחותיה המזוינים תחת פיקוד מצרי.

דרך שירות המודיעין שלה למדה ממשלת ישראל על אודות החלטה, אליה הגיעו זה לא כבר במו"מ שהתנהל בעמאן, מקום בו נחתם ההסכם הצבאי; החלטה זו נתכונה לפתח במידה ניכרת את פעילות אנשי הגרילה בכל גבולותיה של ישראל. אימונם של אנשי הגרילה התנהל בשלושה מחנות של פידאיון שהוקמו בחצי האי סיני; 2,500 אנשי גרילה מזוינים היו מוכנים להיות מוצבים בגזרות שונות, ולפעול שם תחת הפיקוד המאוחד של מיניסטר המלחמה המצרי, הגנרל חכים עמאר.

ממשלת ישראל כבר שקלה בדבר פעולה מונעת במקרה שגייסות עיראקיים יכנסו לירדן; משהועמדה בפני עובדת התכניות להפעלת פידאיון, החליטה "לבער" את בסיסי הפידאיון אשר בסיני. כתב ה"טיימס" בעזה העריך את הכוחות המצריים באזור זה בשתי דיביזיות ועוד בריגדה, בליקית כוחות שריון מסוימים; דבר זה הצביע על הכנות לא רק לחיזוק פעילות הגרילה, אלא גם לניהול פעולה צבאית מתואמת נגד ישראל.

הגשמת המבצע הישראלי — שתוכנן על ידי גנרל-מיוזר משה דיין, ראש המטה של הכוחות הישראליים (בשעתו חניך בית הספר הגבוה למלחמה הבריטי אשר ב"קאמברלי) — נמשכה ארבעה ימים בלבד, והיא הוכתרה בהצלחה רבת-רושם. כמעט כל הכוחות המצריים שבסיני (קרוב-לודאי כמחצית הצבא המצרי כולו) מצאו את דרך נסיגתם מנותקת ונפלו בשבי.

אין כל אפשרות להכנס במאמר זה לתוך פרטיו, ברמה הטקטית, של מבצע זה, אולם לא יהיה זה חסר ענין באם נציין כי היה זה יישום של אותם עיקרי מלחמה להם הטיף הקפיטן ב. ת. לידל-הארט, בספרו איסטרטגיה של הגישה העקיפה, שהוא ספר-היסוד בספרות-הצבאית הישראלית.

במרוצת ארבעה ימים אלה — שהיו משפילים מאוד לגבי הקולונל נאצר — לא נקף אף אחד מחברי הברית הערבית אצבע כדי לסייע למצרים, בין על ידי שליחת נשק אליה ובין על ידי עריכת התקפה על גבולה הארוך והפגיע של ישראל. עתה נעקוב, ראשית, אחרי התרחשות מבצעים אלה; אחר כך נסכם את הנתונים להערכת היעדים שהושגו (מדיניים וצבאיים) והמצב שנוצר כתוצאה מכך. מבצע "קדש" — לפי שם-הצופן שלו — תוכנן בכללו, על ידי גנרל-מיוזר משה דיין; המבצע שניהלו הראשי היה נתון בידי אסף שמחוני, מפקד חזית הדרום, נפתח ביום ב', 29 באוקטובר 1956, בשעה 0400*) בהצנחתה של כחטיבת-צנחנים ישראלית

(*) כמובן שהביטוי "שעה 4 בבוקר" מוטעה — ונחלפה כאן שעה 4 אחה"צ — המער.

כ־40 קילומטר מזרחית לתעלת-סואץ, באזור מיצר המיתלה. הצנחה זו, אשר היותה איום של־ממש על התעלה, היתה למעשה תחבולה, אשר נתכונה להניע את המצרים שיפעילו את בריגדת-השריון שלהם שחנתה ליד פאיד. הבריגדה המצרית חצתה את התעלה במגמה להשמיד את יחידת-הצנחנים המבודדת; אחר כך ניטשו קרבות שנמשכו כל יום ה־30 באוקטובר.

בינתיים, נעה עוצבה-משורינת ישראלית חזקה מאילת (שבראשו של מפרץ עקבה); בדרכה חיסלה חילות-מצב מצריים קטנים מבודדים; על שדה הקרב הצ־טרפה לחטיבת-הצנחנים, שנמצאה במגע-קרב עם השריונים המצריים.

במשך ה־31 באוקטובר ניטשו קרבות-אוויר נמרצים מעל אזור מיצר-המיתלה, שבהם פעל חיל-האוויר המצרי, המצויד במטוסי "ומפייר", "מטאור" ומספר מטוסי "מיג" כנגד מטוסי "מיסטר" צרפתיים אשר סופקו לישראל בראשית השנה.

זו היתה הפעולה היחידה בה לקח-חלק חיל-האוויר המצרי; במשך ליל ה־31 באוקטובר — ה־1 בנובמבר, השמידה ההפצה שערכו הבריטים כמעט את כולו על הקרקע.

בריגדת-השריון המצרית — שסבלה אבידות כבדות, ואשר לא נהנתה כמעט מכל חיפוי-אווירי — נסוגה במרוצת ה־1 בנובמבר אל גדתה המזרחית של התעלה.

אולם פעולה זו היתה בעלת חשיבות־משנית; כונתה היתה — לרתק את כוחות־השריון המצריים; משנסתימה, נפתחה התנועה האמתית (דהיינו, המאמץ הראשי) במרחק 100 קילומטר צפונה יותר: שדרה ישראלית חזקה, שיצאה מפינתו הצפונית־מזרחית של הנגב, ניתקה את הכביש ואת מסילת־הברזל ליד רפיח, ואחר כך תמרנה כדי להשיג שליטה על עיירה זאת, שהיתה מוגנת בחזקה. לאחר שהטילה עליה מצור, ובודדה שם את הדיביזיה ה־8 המצרית, שיגר המפקד־הראשי הישראלי את שתי השדרות־המשוריינות שלו לעבר אֶל־עריש, הבסיס המצרי העיקרי; נראה כאילו המצרים היו מרוכזים שם בצפיפות — כפי שהיו בשנת 1948 בתוך „כיס־פלוג'ה“.

באותו זמן, כ־20 קילומטר דרומה יותר, תקפה שדרה ישראלית אחרת את העמדות המצריות ליד קוצימה, ולאחר שכבשה אותן בהסתערות, אחרי התנגדות נמרצת, נעה לעבר אבו־עגילה, מרכז־התנגדות מצרי אחר והקיפה אותו מכל צד; אבו־עגילה היתה המפתח למערך־העמדות המצרי שבחצי־האי סיני; זה היה המקום בו בלמה ההתערבות האמריקאית בינואר 1949 את התקדמותו של הצבא־הישראלי. המצרים שבמרכז־התנגדות אלה נוכחו כי הם מוקפים ומנותקים אלה מאלה; כתוצאה נתערערה רוחם, הם החליטו לפנות את העמדות — פרט לאלה שברצועה החופית של עזה, שהיו מכותרות מכל עבר ולא היתה להם כל ברירה אלא להכנע.

שעה שפעולות אלה — המאמץ העיקרי — התרחשו בצפון, שיגר גנרל דיין מאילת שדרה נוספת — הפעם לעבר חודו הדרומי של חצי־האי סיני. שדרה זו, שהיתה מורכבת גיפים וחצאיות־חלים, נעה לאורך דרכים זרועות־מכשולים, הדבירה בקלות את חילות־המצב המצריים הקטנים שפגשה בדרכה, והשתלטה על שני האיים, טיראן וסנאפיר — אשר אותם ניצלו המצרים במשך שש השנים האחרונות כדי למנוע מאניות־סוחר ישראליות את השימוש בנמל הישראלי של אילת. פעולה זו נסתיעה ביחידות־קלות ישראליות אשר, לאחר תום הלחימה על מיצר־המיתלה, נעו דרומה לאורך החוף של מפרץ־סואץ.

ליום השבת כבר השיגה מתקפה ישראלית זו את יעדיה. לאחר שהלמה בדומה לקלשון בעל ארבע שניים, נעצרה לפי פקודה בגבולה של רצועה־מפרדת, כ־16 ק"מ לפני תעלת־סואץ — כפי שנדרש באולטימטום הצרפתי־הבריטי שהופנה למצרים. מסע מלחמה זה, שנעטר בנצחון־צבאי רב־רושם, עלה לישראלים במחיר 700 פצועים וכ־150 הרוגים — ביניהם מספר קצינים־בכירים.

את אבידות המצרים, לעומת זאת, העריכו כלהלן:

הרוגים ופצועים: 2.000 עד 3.000

שבויים: 10.000 עד 15.000

אין ספק כי עם כניעת עזה, פשטו חיילים מצריים רבים את מדיהם ונעלמו בקרב האוכלוסיה המקומית שהיא ערבית.

אילו רצינו להביע משפט־כולל על אודות מבצע זה, אשר תוכנן ביד־אמן ובוצע בצורה מזוהרה — כי אז היינו מגיעים לכך שנשוה אותו למתקפה שנוהלה על ידי יויל נגד גרציאני ב־1940, או לזאת שפיקד עליה פון־רונדשטט נגד בעלות־הברית (מתקפת־הארדנים, 1944); היינו אז חייבים לאמר כי מהלומת־הקלשון הישראלית השיגה את יעדה הכפול:

א. השמדת בסיסי הפידאיון שבחצי־האי סיני.

ב. ומעל לכל — הבסת הגייסות המצריים שהיו מרוכזים באזור זה.

פעילותם המוגברת של כנופיות הפידאיון הטורריסטיות, אשר קיבלו תמיכה והדרכה פעילות מידי ממשלת מצרים, הגיעה לכך שהפכה להיות סכנה רצינית ומוחשית לשלומה של ישראל. בלי ספק ראוי לציין פה כי, במשך שנת 1956 בלבד, ביצעו הפידאיון 590 התנגשויות ו־93 מעשי־חבלה, הן לאורך הגבול הישראלי והן בתוך תחום ישראל בהן נגרמו לישראלים האבידות הבאות: 74 הרוגים ו־209 פצועים.

יעבור זמן מסוים לפני שפעילות־פידאיון זו, הנתמכת עתה על ידי ממשלת־ירדן או ממשלת־סוריה, ואשר הקימה לה בסיסים חדשים — תשוב ותלבש את אופיה החמור הקודם; אלא אם כן יגיעו הצדדים לידי הסדר כלשהו, או ימצאו להם אורח של „דו־קיום“.

היעד השני — דהיינו הבסת ריכוזי־הצבא המצריים — הושג בשלמות עקב השמדתם של כמחצית כוחות־היבשה המצריים ורכב־השריון שלהם; יתר על כן, הישראלים השתלטו על שלל־מלחמה עצום שערכו כ־20 מיליון לירות־שטרלינג, הכולל:

— כמאה טנקים שניתן להכשירם לפעולה, מחציתם טנקי T-34 רבי־העצמה מתוצרת רוסית או צ'כית, יחד עם כמות של חלקי־חילוף;

— כ־200 כלי־ארטילריה;

— יותר מ־1.000 כלי־רכב צבאיים;

— כ־7.000 טון תחמושת;

— כמויות עצומות של מלאי מסוגים שונים;

— כ־2.600 טון דלק;

— ולבסוף — תחנת־מכ"ם חדישה ביותר, מתוצרת סובאטית.

הגייסות המצריים החזיקו לא במערך עמדות הגנתי (שנמצא במרחק מה מערבה יותר, ואשר סומן ע"י יועציהם־הצבאיים הגרמנים) — אלא במשולש־השטח הקטן שליד עזה; דבר זה מוכיח את כוונותיהם התוקפניות. יתר על כן, הכמויות העצומות של ציוד מלחמה שנערמו בתוך חצי־האי סיני, בקרבת הגבול הישראלי, עלו בהרבה על צרכיהם של הכוחות־המוזונים המצריים; דבר זה מוליך

להשערה כי הן נצברו בכונה לשמש את צרכיהם של „מתנדבים“ סובאטיים (מתוך ראייה-מראש של התערבותם של אלה, ביום בו תופעלנה התכניות לפעולה-מתואמת, המתוכננת על ידי המפקדה המאוחדת של הברית הערבית ונתמכת על ידי ברית-המועצות).

מפלתו המכרעת של הצבא המצרי, וכן לכידתם של מצבורי ציוד מלחמה מתוצרת סובאטית על ידי הישראלים — יש בה משום כשלון לתכניות הסובאטיות מבשרות-הרע במזרח-הקרוֹב; יש בכך משום תוצאה עקיפה לנצחון הישראלי באם נשקף עליה במישור-האיסטרטגי.

בכך מגיעים אנו אל יעדיה הפוליטיים של המתקפה הישראלית; יש להניח כי ממשלת תל-אביב ציפתה לכך שנצחון-צבאי יצור תנאים נוחים למשאומתן, וכי ההחזקה בסיני תשמש קלף בידה. אולם לרוע-המזל, רק לעתים נדירות קרה שמבצע-עונשין, אשר הציב לעצמו יעד מוגבל, הביא לתוצאות כה בלתי ניתנות להערכה-מראש; לעתים נדירות, בכל משך מהלכה של ההסטוריה הצבאית, נראה נצחון כה שלם שיהא נתון לסכנה שישאר ללא ריוח — מנקודת-הראות המדינית. אין מטרתנו לעסוק בתוך מסגרת של עתון צבאי, בכך מה יכולות להיות משמעויותיה של המתקפה הישראלית ותוצאותיה על „החולות-הנודדים“ של יחסים בינלאומיים, אך ללא ספק מן הראוי כי נדון כאן בהאשמות שהוטחו בענין קנוניה צבאית ופוליטית בין ישראל מחד גיסא לבין ממשלותיהן של שתי המעצמות המערביות מאידך גיסא.

ניתוחן אחת לאחת של כל ה„הוכחות“ הקלושות בענין זה של קנוניה עשוי לגזול מקום רב מדי; אולם נימוק אחד יספיק כדי להשמיט את הקרקע מתחת רגליהן של כל האשמות אלו: המפקדה הצרפתית-בריטית של מבצע „מוסקטיר“ הראתה אי-ידיעה אמיתית בענין התפתחותה של המתקפה הישראלית, ולא שיתפה אתה פעולה כלל ועיקר! הרי יש בכך כדי להרוס כליל אגדת-קנוניה זאת. למעשה, יצר מבצע-הבזק הישראלי תנאים כה נוחים להתערבות מדינות המערב שהחמצתם היתה בגדר שגיאה גסה מצדן של אלו.

אילו היתה לו ידיעה-מוקדמת בענין התכניות הישראליות, או, לפחות, אילו היתה הרגשה-מוקדמת כבסיס של ממש לה בענין זה, כי אז הפיקוד-העליון הצרפתי-הבריטי צריך היה להביא בחשבון שני גורמים חדשים:

— ראשית, כי מרבית הצבא וחיל-האוויר המצריים יהיו מכוונים לעבר חצי-האי סיני (למעשה, זה היה מרכז-הכובד שלהם, במגמה לפעולה-מתואמת נגד ישראל).

— שנית, כי אפשר יהיה להעריך נכונה את התאריכים ואת העתוי המתאימים. במציאות, השלימה ישראל את גיוס כוחותיה ב־25 באוקטובר; אילו

היה לבריטים ולצרפתים הסכם אתם, היו חייבים לזרז את תכניותיהם הסופיות ואת הורדת גייסותיהם לאניות.

אילו באמת היתה שם קנוניה, כי אז הכוחות אשר במלטה, ואשר הובלו בים — היו צריכים להמצא כבר בדרכם לעבר פורט-סעיד שעה שראש-הממשלה הבריטי הכריז אל האוליטימטום שלו.

לנוכח התנאים בהם התרחשה המתקפה הישראלית, לא היה אותו מבצע רצוי לגביהם, ואף לא נדרש על ידם, ואף לא היה נחוץ בשבילם. נכון אמנם כי אחרי ה־1 בנובמבר חדל חיל-האוויר המצרי מלהתקיים — אולם הוא לא גילה גם לפני כן את קיומו אלא בקרב-האוויר שניטש מעל למיצר-המיתלה, למרות שהיה לו פנאי מספיק, במשך עשרים-וארבע שעות, לתקוף את השדרות הישראליות או להפציץ את תל-אביב; לא נראה שום דבר בדומה לזה... ואילו מנקודת-ראות פוליטית, גזל המבצע הצרפתי-בריטי מישראל את פירות נצחונה, כיון שמנע ממנה ניהול משאומתן ישיר עם אויבה המנוצח: דבר זה כרך את ישראל ביחד עם ה„תוקפנים“, והשיב-על-כנה את הפרסטיג' המעורערת של נאצר, ע"י כך שנתן כביכול תוקף לאגדה שהפיץ זה על „דקירת-פגיון בגב“; וכן הרס מבצע זה את ההשפעה-השוקעת הבריטית במזרח-התיכון.

אילו היו הצרפתים והבריטים לפחות מצניחים יחידות-צנחנים אחדות בגדת מזרח של תעלת-סואץ, ואפילו יורים מספר יריות לעבר הפטרולים הישראליים — היו יוצרים לפחות את הרושם כי מדובר פה באמת בפעולה-משטרתית שתכליתה להפריד בין שני הצדדים הלוחמים, אולם מבצע צבאי מובהק, שכוון נגד מצרים לבדה, גרם, לרוע-המזל, להתגיסות דעת הציבור בכל-אתר — וכמובן תוך תמיכה סובאטית — נגד שתי מעצמות המעלב.

מדף הספרים

כללי

Major-General J. S. O. Playfair, with Captain F. C. Flynn, R. N., Brigadier C. J. C. Malony and Air Vice-Marshal J. E. Toomer : The Story of the Second World War — The Mediterranean and Middle East. Published by H. M. S. O. 1956, 392 pp., 29 maps and diagrams, Ill., 35/—.

הכרך השני לסדרה בת ששה כרכים, אשר תקיף את מסעי המלחמה בזירת הים־התיכון והמזרח־התיכון ; כבכרך הראשון, מסופרים גם בשני קורותיהן של שלושת החילות — היבשה, האוויר והים — מנקודת מבטו של מפקד זירה, כאן עסקינן בשנת 1941, שנה קשה לבעלות־הברית. מטבע הדברים הוא, שאין הספר יורד לפרטי פרטים של הלחימה. לעומת זאת מגולל הוא את הקלעים וחושף מה שהתרחש מאחוריהם. ענין מרתק במיוחד הוא פרשת היחסים בין המצביאים למפקד דות־הרמות. מסתבר שרומל היה ממרה את פי המפקדה הראשית הגרמנית, ומוז נדרשו מאמצים רבים כדי להשתלט עליו. ואילו צ'רצ'יל, לא זו בלבד שהיה מתוה את האיסטרטגיה למצביאיו, אלא גם מנסה לנהל את המבצעים עצמם — דבר אשר השפיע לרעה על בטחונו העצמי של הגנרל ויול, וגרם להחלפתו בגנרל אוקינלק.

י' ב' ש' ה

Lieut-Col. A. H. Burne : The Agincourt War. Messrs Eyre & Spottiswoode Ltd., 1956. 359 pp., 15 maps, 1 Plate. 35/—.

יחד עם מחקרו של המחבר „מלחמת קרְאָסִי“, שראה אור ב־1955, מהווה עבודה זאת, המצטיינת כקודמתה בידיעות מדויקות, שכל ישר וסגנון בהיר, הסטוריה צבאית שלמה של „מלחמת מאת השנים“ (1337—1453). הקולונל באָרְן לא הסתפק בחקר הרשומות בלבד, אלא יצא ל„מקום המעשה“ ולמד שם את פני־הקרקע. במקרים שאין לרשותו תיאורים מפורשים, מנתח הוא את הבעיה שלפניו בעזרת מה שהוא מכנה „האפשרויות הצבאיות הטבועות במהות הדברים“.

א ו י ר

Major-General H. J. Parham and E. M. G. Belfield : Unarmed into Battle. Worren & Son Ltd. Winchester. 168 pp., 4 maps Ill., 25/—.

פרשת „עמדות־התצפית האויריות“ של הארטילריה הבריטית במלחמ־השנייה, הלא הם קציני תצפית במטוסים קלים, שטסו גם בעת שהיתה לאויב עדיפות באויר, כדי לטוח את אש תותחיהם.

ס"ח 885
168581

ס"ח 885
168581

המחלקה הכללית

המחלקה הכללית

המחלקה הכללית

המחלקה הכללית

המחלקה הכללית

המחלקה הכללית

המחלקה הכללית

המחלקה הכללית

המחלקה הכללית

צמח חיים

ק/168281

שד"י ירושלים 103

יכו

הופיע!

ספר הבריאות

בעריכת

ד"ר י. מהריק וד"ר ש. בוכבא

בהוצאתנו הופיע הספר הנ"ל שהוא הספר העברי הראשון בנושא זה, המלמד ומדריך בכל בעיות תורת הבריאות, החל מהגיגינה אישית, מזון ומים ועד לדרכי התגוננות בפני התקפה אטומית, כימית וביאלוגית.

מטרת הספר להסביר ולהורות לחיילים ולאזרחים כאחד את דרכי ההתנהגות לשמירת הבריאות בכל תנאי החיים. כן מוקדש בו מקום מיוחד כיצד לנהוג בטיולים, במסע ובחניה.

בספר למעלה מ-150 תמונות וציורים, רובם מקוריים, וכן אטלס קטן של גוף האדם, טבלאות מזון, ותמונות נחשים וחרקים המצויים בארצנו.

מספר הטפסים מצומצם ביותר. אם ברצונכם לרכוש כמות טפסים של ספר זה, אנא הזדרזו ושלחו אלינו בהקדם הזמנה בצירוף התמורה, בהמחאת דואר או בשיק.

מחיר הספר 5,250 ל"י, למנויים ולאנשי צבא — 4 ל"י.

מערכות בית ההוצאה של צבא הנוה לישראל

הפצה תיק מס'

יום 24 סרץ 1957

לכבוד

.....

.....

הנדון: "ספר הבריות".

בהוצאתנו הופיע הספר הנ"ל שהוא הספר העברי הראשון בנושא זה, המלמד ומדריך בכל בעיות תורת הבריות, החל מהיגיינה אישית, מזון ומים ועד לדרכי התגוננות בפני התקפה אטומית, כימית וביאלוגית.

מטרת הספר להסביר ולהורות לחיילים ולאזרחים כאחד את דרכי ההתנהגות לשמירת הבריות בכל תנאי החיים. כן מוקדש בו מקום מיוחד כיצד לנהוג בטיולים, במסע ובחניה.

בספר למעלה מ-150 תמונות וציורים, רובם מקוריים, וכן אטלס קטן של גוף האדם, טבלאות מזון, ותמונות נחשים וחרקים המצויים בארצנו.

מספר הספטים מצומצם ביותר. אם רצונך בספר זה, אנא הזדרז ושלח אלינו בהקדם את טופס ההזמנה, בצירוף התמורה, בהסחאת דואר או בשיק.

מחיר הספר 5,250 ל"י, למנויים ולאנשי צבא - 4 ל"י.

ב ב ח כ ה
ו ב א ג ו נ
ג/מנהל "מערכות".

המערכת והמנהלה: רחוב נ' מס' 1, הקריה - תל אביב • ת.ד. 7026 • טלפון 29515
מחלקת ההפצה והמנויים: תל אביב, רחוב נחלת בנימין 57 • ת.ד. 168 • טלפון 29708

לכבוד

מערכות,
ספר הבריות,
ת.ד. 168,
תל - אביב.

הנדון: "ספר הבריות".

נא לשלוח אלי הספר הנ"ל לפי הכתובת:

..... (שם) (שם משפחה) (כתובת)

רצ"ב אני מעביר התמורה בסך
ל"י בהסחאה למת"ש/בהסחאת דואר/במזומן.

.....
(חתימה)

.....
(תאריך)

ספר הבריאות

בעריכת

ד"ר י. מהריק וד"ר ש. כוכבא

תוכן הענינים

פרק א' — הבריאות בצבא

פרק ב' — ידיעות קצרות על אנטומיה ופיסיולוגיה של האדם
התאים / הרקמות. / האברים. / מערכת האברים. / מערכת העצמות. /
הפרקים. / השרירים. / מערכת כלי הדם. / הלב. / מערכת כלי הנשימה. /
מערכת העיכול. / מערכת ההפרשה. / מערכת העצבים.

פרק ג' — היגיינה אישית

משטר בריאות אישי. / היממה בחיי אדם. / זיהום העור והרחצה. /
סדרי הרחצה. / הטיפול בשיער. / הטיפול בצפורניים. / הטיפול
בשניים. / שעות עבודה ושבע שעות פעילות נוספת (בידור, חובבות).
ומנוחה. / ההכנה לשינה והשינה. / דוגמאות לימי עבודה.

פרק ד' — מזון ותזונה

תפקידי המזון. / אבות המזון. / פירוט אבות המזון. / מנות מזון
ליממה. / ניצול המזון. / הובלת המזון, שימורו, הכנתו ובישולו. /
התנאים בעת הארוחה. / נקיון המעבדה וסגל העובדים. / מאזן
האנרגיה בגוף.

פרק ה' — היגיינה של הספקי המים

השיבות המים בטבע. / מים בחיי האדם. / מים בחיי צבא. / כמויות מי
שתיה בתנאים שונים. / מים ומחלות. / בדיקות מקורות המים. / בדיקות
מים במעבדה. / בדיקות מים הנעשות במקום. / טיהור מים. / הטיפול
במיכלי מים.

פרק ו' — האקלים וויסות החום

האקלים בישראל. / התאקלמות הגוף. / העברת חום מגוף האדם
הסביבה. / הפרשת החום. / תנועת כמות הנוזלים בגופו. / תנועת כמות
המלח בגופו. / תאונות חום.

פרק ז' — היגיינה של המסע

מיכניקה של הצעידה. / איבוד אנרגיה במסע. / השפעת המסע על
מחזורי הדם והנשימה. / אימון למסע. / ארגון המסע. / יסודות ההיגיינה
האישית במסע. / תדריך לארגון מסע.

פרק ח' — היגיינה של הלבוש והנעל

סקירה היסטורית. / האקלים והלבוש. / השפעת הלבוש. / תכנון
הבגדים והשימוש בהם. / סיבים ובדים. / סיווג הבדים. / בגדי מדבר. /
בגדים באזור טרופי. / בגדים באזור תת-טרופי. / בגדים באזור קר. /
בגדים לתפקידים מיוחדים.

פרק ט' — ההיגיינה של המחנה וההדיר

בחירת מקום המחנה. / מבנה המחנה. / אורור. / תאורה. / מתקנים
סניטריים.

פרק י' — אשפה ומי-שפכין

ביוב וסילוק אשפה.

פרק י"א — פיקוח תברואה

פרק י"ב — מניעת מחלות מדבקות

מחלות בודדות והמוניות. / מחלות מעיים מדבקות. / מחלות מדבקות
של דרכי הנשימה. / מחלות המועברות עלידי חרקים. / מחלות מדבקות
של רקמות הכסוי. / חקירה אפידמיולוגית. / הפעולות לחיסול מגפה. /
מחלות מדבקות לקבוצותיהן. / מלריה. / קדחת המערות. / פטרית
כף-הרגל. / מחלות מין ומניעתן.

פרק י"ג — היגיינה נפשית

פרק י"ד — נחשי ארצנו והטיפול במקרי הכשתם

זיהוי נחשים ארסיים ובלתי-ארסיים. / ארס הנחשים והשפעתו. / הטיפול
הראשון בנפגעים. / אמצעי מניעת הכשה.

פרק ט"ו — מזיקי בריאות

היתוש. / זבוב הבית. / הכינה. / הפרעוש. / הקרציה. / הקרציון. /
הפשפש. / התיקן. / הצרעה. / עכבישים ארסיים. / עקרבים. / מרבה-
רגליים. / העכבר. / החולדה. / התן.

פרק ט"ז — הגנה בפני התקפה אטומית, ביולוגית וכימית

לוחמה אטומית. / עזרה ראשונה לנפגעי פצצה אטומית. / מלחמה
רדיולוגית. / לוחמה ביולוגית. / לוחמה כימית.